

การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล :
ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า
อำเภอเขียงขี้เหล็ก จังหวัดร้อยเอ็ด

อำนาจ สิทธิรัมย์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาบริหารรัฐศาสตรการปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๒

การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล :
ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า
อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

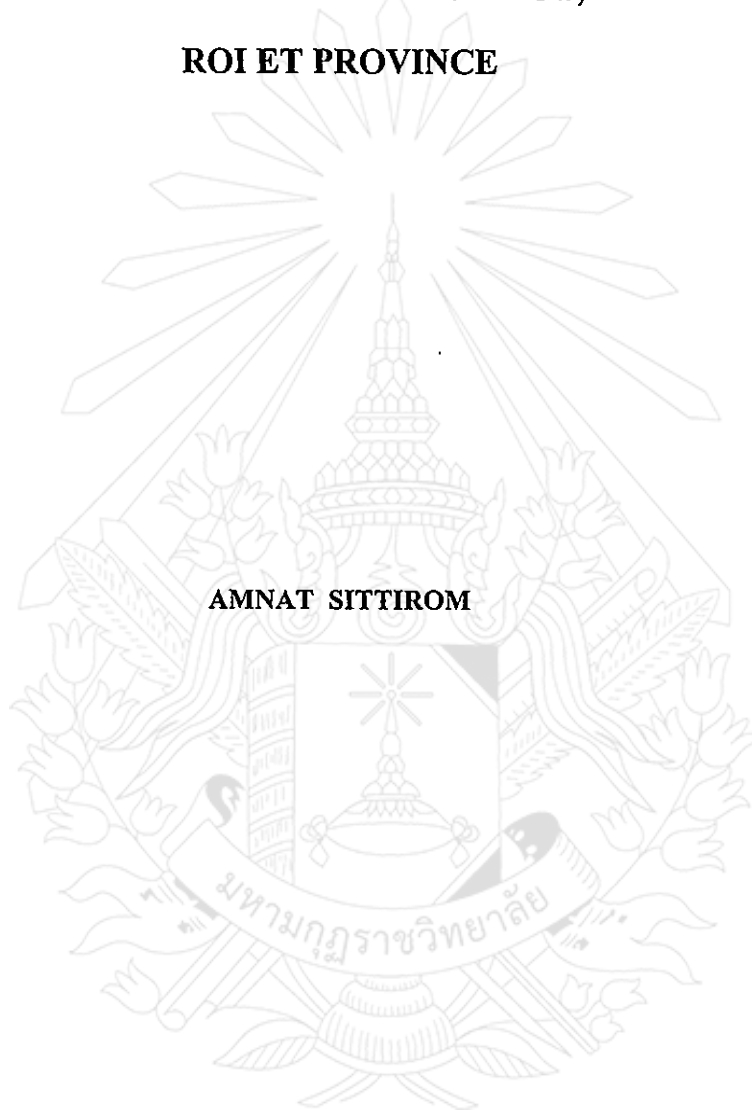
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๒

B 146619

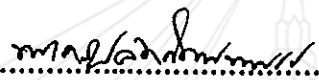
**OFFICERS' PARTICIPATION IN ADMINISTRATION BASED ON
GOOD GOVERNANCE : A CASE STUDY OF TAMBON
PHRA JAO ADMINISTRATION ORGANIZATION,
CHIANG KHWAN DISTRICT,
ROI ET PROVINCE**

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2552 (2009)**

หัวข้อสารนิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล : ศึกษา
เฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด
ชื่อนักศึกษา : อานาจ สิทธิธรรมย์
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร. ไพรัช พันขมภู
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

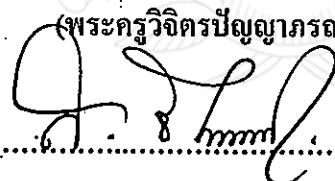

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

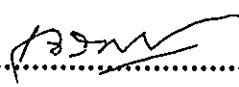
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร. ไพรัช พันขมภู)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์)

..... กรรมการ
(ผศ. พิเศษ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก)

..... กรรมการ
(ผศ.ดร. เจริญชัย ชนไพโรจน์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : Officers' Participation in Administration Based on Governance : A Case Study of Tambon Phra Jao Administration Organization, Chiang Khwan Sub-District, Roi Et Province

Student's Name : Amnat Sittirom

Department : Government

Advisor : Dr. Phairat Phuenchomphoo

Co-Advisor : Phrakhruwichitpanyaporn

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P. Sampipattanavirajarn
..... Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

Thematic Committee

P. Sampipattanavirajarn
..... Chairman
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

P. Phuenchomphoo
..... Advisor
(Dr. Phairat Phuenchomphoo)

Phrakhruwichitpanyaporn
..... Co - Advisor
(Phrakhruwichitpanyaporn)

S. Chaimusik
..... Member
(Asst. Emeritus Prof. Dr. Sukit Chaimusik)

Jarernchai
..... Member
(Asst. Prof. Dr. Jarernchai Chonpairot)

หัวข้อสารนิพนธ์	: การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด
ชื่อนักศึกษา	: อานาจ สิทธีรัมย์
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ดร. ไพรัช พันชมภู
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์
ปีการศึกษา	: ๒๕๕๒

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ๒) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ของพนักงานที่มี เพศ อายุ และตำแหน่งต่างกัน ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๔๘ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประมาณค่า ๕ ระดับ จำนวน ๓๐ ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๘๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และ ค่า F-test โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า

พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักนิติธรรม

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ของพนักงานที่มี เพศ อายุ และตำแหน่งต่างกัน พบว่า มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

สำหรับข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก คือ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น ควรนำข้อเสนอแนะจากพนักงานในการบริหารงานมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจของคณะผู้บริหาร และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมติดตามและประเมินผลการทำงานของคณะผู้บริหาร ส่วนข้อเสนอแนะจำนวนน้อยที่สุดคือ ควรนำข้อเสนอแนะจากประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของพนักงานส่วนตำบลมาปรับปรุงแก้ไข

Thematic Title : **Officers' Participation in Administration Based on Good Governance : A Case Study of Tambon Phra Jao Administration Organization, Chiang Khwan District, Roi Et Province**

Student's Name : **Amnat Sittirom**

Department : **Government**

Advisor : **Dr. Phairat Phuenchomphoo**

Co-Advisor : **Phrakhruwichitpanyaporn**

Academic Year : **B.E. 2552 (2009)**

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper were as follows: 1) to study their participation in administration through good governance of Tambon Phra Jao Administration Organization located in Tambon Phra Jao Administration Organization in Chiang Khwan district of Roi Et province, 2) to compare their participation in administration with the implementation of good governance of the same Tambon Administration Organization classified according to individual data on different genders, ages and positions and, 3) to study the suggestions for increasing efficiency of its administration based on good governance. The population employed for conducting the research extended to forty-eight personnel The tool used for data collection was the questionnaire of thirty questions with five rating scales, possessing the reliability for the whole issue at 0.95. Statistics utilized for data analysis encompassed: percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

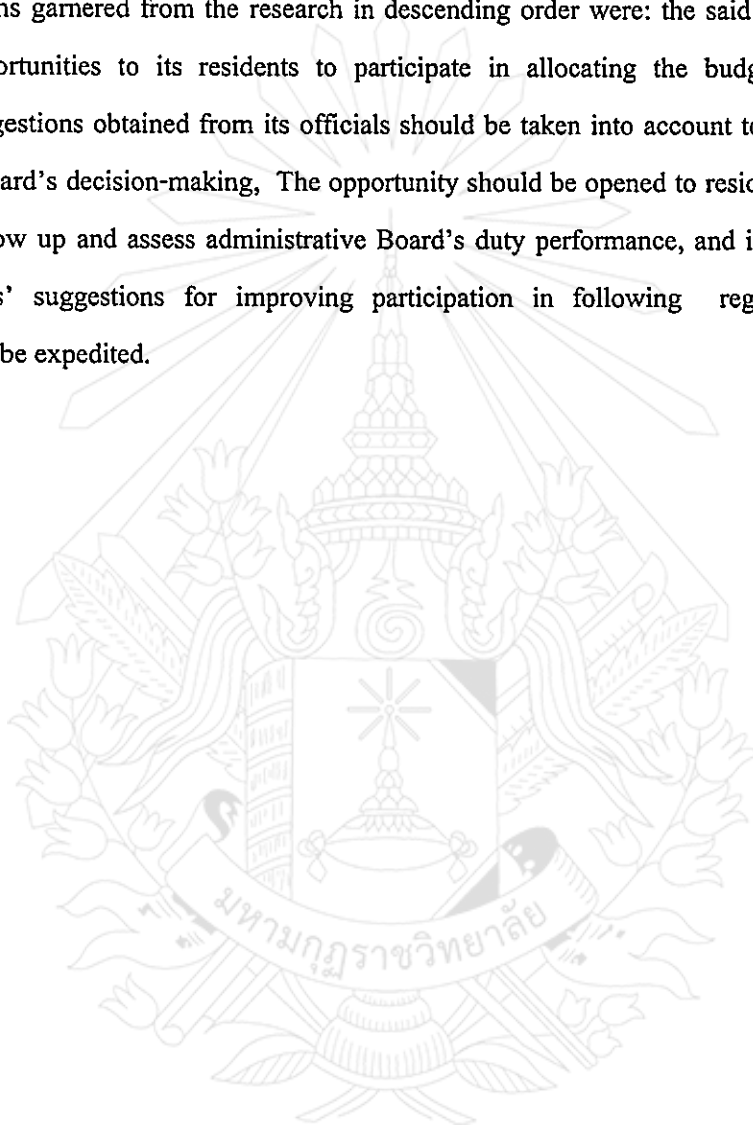
Research's results were found as follows:

Officers' participation in administration through good governance of Tambon Phra Jao Administration Organization located in Tambon Phra Jao Administration Organization in Chiang Khwan district of Roi Et province was found at the high level. Given each aspect, every one was also found at the high level in descending order: aspects of: participation, virtues, worthiness, transparency, accountability and legal justice.

Comparative results of their participation in the said task following principles of good governance classified according to difference in their genders, ages, and positions were found that difference in theirs was identically correlated with their participation, which conformed to the hypothesis established.

Suggestions garnered from the research in descending order were: the said organization should open opportunities to its residents to participate in allocating the budget for local development, suggestions obtained from its officials should be taken into account to supplement administrative Board's decision-making, The opportunity should be opened to residents in order to have them follow up and assess administrative Board's duty performance, and it should take residents' officers' suggestions for improving participation in following regulations and disciplines should be expedited.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะความอนุเคราะห์ จากทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ ดร.ไพรัช พันชมภู อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และพระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไขอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณพระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่เมตตาเป็นประธานกรรมการสอบ ตรวจสอบแก้ไข รูปแบบ และขอขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่เมตตาตรวจสอบแก้ไข รูปแบบ และให้ข้อเสนอแนะอย่างเป็นระบบ จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณ นายไพโรจน์ จิตจักร นายชินยง หงส์ทอง นายสมใจ จุฑาผาค ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้าง ที่กรุณาอนุเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวทิตา ธรรมบุชาแต่ คุณพ่อบุญมาก คุณแม่สลาว สิทธิธรรมย์ บิดา มารดา ของข้าพเจ้า ตลอดจน ครูอาจารย์ ครอบครัว และผู้มีอุปการคุณทุกท่าน

อำนาจ สิทธิธรรมย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภูมิ	ฐ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย	๓
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๓
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	๖
๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร	๑๓
๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล	๒๑
๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	๓๔
๒.๕ การปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล	๓๘
๒.๖ สภาพทั่วไปของพื้นที่ที่วิจัย	๔๒
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๕
๒.๘ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	๔๕

	๗
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๕๐
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๐
๓.๒ เทคนิควิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	๕๑
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๑
๓.๔ การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือ	๕๒
๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๓
๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล	๕๓
๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย	๕๔
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๖
๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๖
๔.๒ ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๗
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๗
บทที่ ๕ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๖๐
๕.๑ สรุปผล	๖๐
๕.๒ อภิปรายผล	๖๑
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๖๖
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๖๖
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	๖๗
บรรณานุกรม	๖๗
ภาคผนวก	๘๑
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	๘๒
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ เพื่อการวิจัย	๘๔
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	๘๘
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๐๐

สารบัญตาราง

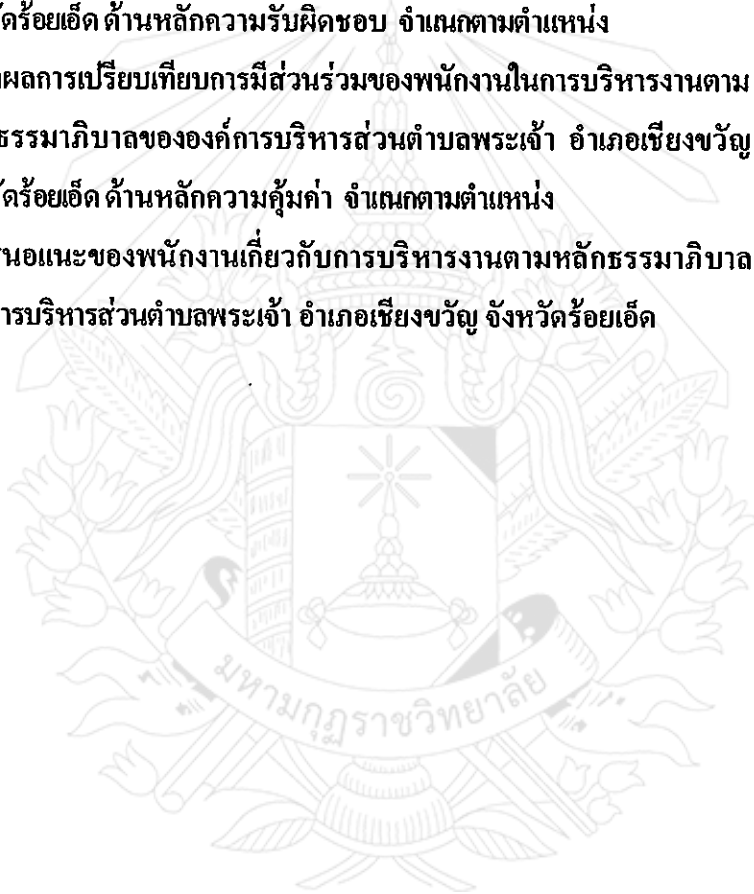
	หน้า
ตารางที่ ๓.๑ แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มประชากร	๕๑
ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ	๕๗
ตารางที่ ๔.๒ แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านกลุ่มอายุ	๕๘
ตารางที่ ๔.๓ แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านตำแหน่ง	๕๘
ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของพนักงานส่วนตำบลโดยรวม และรายด้าน	๖๐
ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานส่วนตำบล ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมและรายข้อ	๖๑
ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานส่วนตำบล ด้านหลักคุณธรรมโดยรวมและรายข้อ	๖๒
ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานส่วนตำบล ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมและรายข้อ	๖๓
ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานส่วนตำบล ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมและรายข้อ	๖๔
ตารางที่ ๔.๙ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของพนักงานส่วนตำบล ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมและรายข้อ	๖๕

- ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของพนักงานส่วนตำบล ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมและรายข้อ ๖๖
- ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมจำแนกตามเพศ ๖๗
- ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามเพศ ๖๗
- ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามเพศ ๖๘
- ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามเพศ ๖๘
- ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ๖๙
- ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามเพศ ๖๙
- ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามเพศ ๗๐
- ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมจำแนกตามอายุ ๗๐

ตารางที่ ๔.๒๘	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามตำแหน่ง	๗๕
ตารางที่ ๔.๒๙	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักการมีส่วนร่วม จำแนกตามตำแหน่ง	๗๖
ตารางที่ ๔.๓๐	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามตำแหน่ง	๗๖
ตารางที่ ๔.๓๑	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามตำแหน่ง	๗๗
ตารางที่ ๔.๓๒	ข้อเสนอแนะของพนักงานเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด	๗๘

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

หน้า

๔๕

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมซึ่งถือเป็นการจัดตั้งขึ้นตามหลักการกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization) ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้พัฒนาแก้ไขปัญหาของตนเอง ซึ่งโครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคือฝ่ายนิติบัญญัติ นายกและทีมงานคือฝ่ายผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนถือเป็นตัวแทนของประชาชนให้มาทำหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน ในเรื่องของการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน จัดทำข้อบัญญัติ การจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายตลอดจนตรวจสอบการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย

นโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภามักจะกำหนดนโยบายให้มีการกระจายอำนาจการปกครองประเทศในรูปแบบต่าง ๆ เสมอมาตั้งแต่ปี พุทธศักราช ๒๔๗๕ จนถึงปัจจุบัน ได้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของรัฐในยุคต่าง ๆ ในอันที่จะกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น โดยเฉพาะการกระจายอำนาจการปกครองระดับตำบลและหมู่บ้านในชนบทที่ห่างไกลความเจริญในรูปแบบของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล อันเป็นหน่วยงานการปกครองในระดับล่างสุด และมีความใกล้ชิดกับประชาชนในหมู่บ้านและตำบลมากที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานการปกครองท้องถิ่นในระดับตำบลและหมู่บ้านเป็นกลไกที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งหากนโยบายการกระจายอำนาจให้ตำบลและหมู่บ้านดังกล่าวประสบความสำเร็จในการสร้างความเจริญในท้องถิ่นแล้ว จะทำให้การพัฒนาประเทศในภาพรวมประสบความสำเร็จไปด้วย ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม

น้ำทิพย์ ประทุมเวียง, กระบวนการเสริมสร้างชุมชนประชาคมประชาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, ๒๕๔๑), หน้า ๒-๓.

การนำหลักธรรมาภิบาล หรือการสร้างระบบกลไกการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาใช้กับภาครัฐก็เพื่อให้สามารถกอบกู้วิกฤตทางเศรษฐกิจสังคมได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาที่รวดเร็ว และที่สำคัญเป็นการวางรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เป็นกลไกการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่มีประสิทธิภาพ อันจะนำความเชื่อมั่นและความศรัทธาของประชาชนคนไทยและสังคมโลกกลับคืนมาสู่ภาครัฐและประเทศชาติในที่สุด

เพื่อให้กระบวนการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เกิดผลอย่างจริงจัง คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ความเห็นชอบ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๒ เพื่อประกาศในห้วงค์กรทุกส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของภาครัฐให้สามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพโดยเร็ว ระเบียบนี้จะไม่ถูกยกเลิกเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ทำให้ การดำเนินการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ระเบียบดังกล่าวได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับประกาศทั่วไปเล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๖๓ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันถัดจากประกาศ

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือสั่งการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติงาน โดยยึดหลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมาย โดยจะมีการประเมินการให้คะแนนพร้อมจัดลำดับ และมอบหมายให้ท้องถิ่นจังหวัดเป็นผู้ทำการประเมิน หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดจัดอยู่ในลำดับหนึ่งถึงห้า ก็จะได้รับรางวัลธรรมาภิบาลเป็น โล่เกียรติยศ พร้อมเงินรางวัลตามลำดับ ในปีที่ผ่านมาองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ได้คะแนน ๑๐๕ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑๕๐ คะแนน จัดเป็นลำดับ ๕๓ จากองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน ๑๘๑ แห่ง ในจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อพิจารณาแล้วนับว่าอยู่ในระดับกลาง ซึ่งยังไม่อยู่ในระดับต้นๆ ของจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด ผู้วิจัยในฐานะพนักงานส่วนตำบล จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า ซึ่งพนักงานเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุตามหลักธรรมาภิบาล อันประกอบด้วยหลักสำคัญ ๖ ประการคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเขียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเขียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ของพนักงานที่มี เพศ อายุ และตำแหน่งต่างกัน

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเขียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย

๑.๓.๑ พนักงานที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเขียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

๑.๓.๒ พนักงานที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเขียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

๑.๓.๓ พนักงานที่มีตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเขียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า จำนวน ๕๕ คน ประกอบด้วย

- ๑) พนักงานส่วนตำบล จำนวน ๑๕ คน
- ๒) ลูกจ้าง จำนวน ๑๖ คน
- ๓) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๒๔ คน

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาไว้ ๖ ด้าน ดังนี้^๒

- ๑) หลักนิติธรรม

^๒กระทรวงศึกษาธิการ, เอกสารประกอบการศึกษาดด้วยตัวเอง, (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, ๒๕๔๗), หน้า ๑๐๕ - ๑๐๖.

- ๒) หลักคุณธรรม
- ๓) หลักความโปร่งใส
- ๔) หลักการมีส่วนร่วม
- ๕) หลักความรับผิดชอบ
- ๖) หลักความคุ้มค่า

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๕.๒ ทำให้ทราบผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ของพนักงานที่มี เพศ อายุ และตำแหน่งต่างกัน

๑.๕.๓ ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๕.๔ สามารถนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกับกลุ่ม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือร่วมใจ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

พนักงาน หมายถึง พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้าทุกตำแหน่ง ประกอบด้วย พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างทุกประเภท และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า

ผู้บริหาร หมายถึง คณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานายกองค์การบริหารส่วนตำบล

การบริหารงาน หมายถึง กระบวนการที่คณะบุคคลร่วมมือกันดำเนินการ โดยอาศัยทรัพยากรและวิธีดำเนินงานต่าง ๆ มาใช้ ทั้งการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุม กำลั้งความพยายามของสมาชิกในองค์กร เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์และความสำเร็จขององค์กร

อย่างมีประสิทธิภาพในที่นี้ หมายถึง การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอ เชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มีอำนาจหน้าที่ในการ พัฒนาตำบลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในที่นี้ หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอ เชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า เพื่อทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด คือ ความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพและความมี ประสิทธิภาพ โดยมีหลักพื้นฐาน ๖ ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

หลักนิติธรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การเสนอข้อคิดเห็น เพื่อสนับสนุน หรือคัดค้านเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้บริหารเกี่ยวกับการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่ใช้ใน องค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีความเป็นธรรมและเสมอภาค อันเอื้อต่อการควบคุมและการพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า

หลักคุณธรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และเสนอข้อคิดเห็น เพื่อสนับสนุน หรือคัดค้านเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้บริหารเกี่ยวกับความถูกต้องดีงาม ของคุณธรรมจริยธรรม มาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการทำงานที่ซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย เสียสละเพื่ออำนวยการ ประโยชน์ให้แก่ประชาชน ของบุคลากรขององค์การบริหารส่วน ตำบลพระเจ้า

หลักความโปร่งใส หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และเสนอข้อคิดเห็น เพื่อ สนับสนุนหรือคัดค้านเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้บริหารเกี่ยวกับการทำงานอย่าง โปร่งใส ตรวจสอบได้ทั้งด้านการบริหารงาน การบริหารคน การบริหารเงินงบประมาณ

หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และเสนอข้อคิดเห็น เพื่อ สนับสนุนหรือคัดค้านเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากรว่ามี ความมุ่งมั่น ตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ มีจิตสำนึกต่อหน้าที่ ประชาชน สังคม และ ประเทศชาติ

หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และเสนอข้อคิดเห็น เพื่อ สนับสนุนหรือคัดค้านเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้บริหารเกี่ยวกับการเปิด โอกาสให้ประชาชนหรือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้าทุกระดับ ได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ รวมทั้งร่วมสนับสนุนตรวจสอบการปฏิบัติตามสิ่งที่ตนได้ร่วมตัดสินใจ

หลักความคุ้มค่า หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เสนอข้อคิดเห็น เพื่อสนับสนุน หรือคัดค้านเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มี อย่างจำกัดขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

ตัวแปรอิสระ หมายถึง ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ ได้แก่

๑) เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ ได้แก่ เพศชายและเพศหญิง

๒) อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น ๔ ช่วง ดังนี้

- ๑.๑) อายุ ๒๐-๒๕ ปี
- ๑.๒) อายุ ๒๖-๓๕ ปี
- ๑.๓) อายุ ๓๖-๔๕ ปี และ
- ๑.๔) อายุ ๔๖ ปีขึ้นไป

๓) ตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ ได้แก่ พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้าง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อเสนอแนะ หมายถึง ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- ๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
- ๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับธรรมาภิบาล
- ๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
- ๒.๕ การปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒.๖ สภาพทั่วไปของพื้นที่ที่วิจัย
- ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๘ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ไพรัช เตชะรินทร์ ได้ให้ความหมายและหลักการสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน และชุมชนในการพัฒนาว่า “กระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริมชักนำสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนและชุมชน ทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชุมชน สมาคม และ องค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้”^๑

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี ได้อธิบายความหมายของ“การมีส่วนร่วมในกิจกรรม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงประชาชนเองและการที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่

---

^๑ไพรัช เตชะรินทร์, การบริหารการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๕), หน้า ๖-๗.

ที่คืบขึ้นแล้วจำเป็นต้องยอมรับ มนุษย์ทุกคนต่างปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของกลุ่ม ขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและมีการชี้แนะที่ถูกต้อง”^๒

ชินรัตน์ สมสืบ ได้อธิบายว่า “การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การทำงานร่วมกับกลุ่ม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือ ร่วมใจโดยกระทำการดังกล่าวในห้วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่ทรงประสิทธิภาพ คือ ถูกจังหวะเวลาและเหมาะสมกับงานที่ทำดังกล่าวด้วยความรู้สึกผูกพันให้ประจักษ์ว่าเชื่อถือได้”^๓

อนุชัย บูรณประเสริฐกุล กล่าวว่า การใช้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนานั้นมีแนวคิดพื้นฐาน ๓ ประการ คือ

๑. ให้ประชาชนมีบทบาทหลักในการพัฒนา โดยได้ร่วมแสดงความคิดเห็น การเขียนการพูด ร่วมสละทรัพย์สิน เงิน วัสดุ แรงกายและเวลา

๒. เป้าหมายของกิจกรรมการพัฒนา คือ การพัฒนาขีดความสามารถเพื่อพึ่งพา และพัฒนาตนเอง มิใช่พึ่งพาท้องถิ่นพัฒนาภายนอก

๓. กระบวนการพัฒนาขีดกลางสู่บนมากกว่าบนสู่ล่าง ซึ่งจะต้องถือชาวบ้านเป็นหลักในการแก้ไขปัญหา กิจกรรมการพัฒนาจะเริ่มต้นจากชุมชน^๔

วันชัย วัฒนศัพท์ กล่าวว่า การที่คนเราจะพิจารณาว่าตนได้รับผลกระทบและเลือกที่จะมีส่วนร่วมในโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ ๖ ประการ คือ

๑. ความใกล้ชิดปัญหา

๒. ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ

๓. การเข้าถึงประโยชน์ใช้สอยหรือบริการ

^๒ยูวัฒน์ วุฒิเมธี, การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๒๖), หน้า ๒๕.

^๓ชินรัตน์ สมสืบ, การศึกษากับการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๘), หน้า ๒๑.

^๔อนุชัย บูรณประเสริฐกุล, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลและบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของกรมโยธาธิการ : กรณีศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม), ๒๕๔๕, หน้า ๒๔.

๔. ประเด็นทางด้านสังคม/สิ่งแวดล้อม
๕. ค่านิยม
๖. อำนาจที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย^๔

โกวิท พวงงาม กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของรัฐ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งรัฐบาลต้องถือปฏิบัติ มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

ถือเป็นรัฐธรรมนูญที่ให้ความสำคัญกับการปกครองท้องถิ่นมากที่สุด ตั้งแต่ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญ ๑๖ ฉบับ และด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ก่อให้เกิดการปฏิรูป การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยครั้งใหญ่โดยเฉพาะให้พิจารณาในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญในมาตราสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นต้นว่า

มาตรา ๔๓ บัญญัติเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ”

มาตรา ๔๖ บัญญัติเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”

มาตรา ๕๒ บัญญัติเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริการทางสาธารณสุข”

มาตรา ๕๖ บัญญัติเกี่ยวกับ “สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมทั้งกับรัฐและชุมชน ในการบำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งคุณภาพสิ่งแวดล้อม”

มาตรา ๕๙ บัญญัติเกี่ยวกับ “สิทธิของบุคคลที่จะได้รับข้อมูลและคำชี้แจงจากหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐก่อนการอนุญาตหรือการดำเนิน โครงการที่กระทบต่อชุมชนท้องถิ่น”

มาตรา ๗๘ บัญญัติเกี่ยวกับ “การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น”

มาตรา ๗๙ บัญญัติเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม”

^๔วันชัย วัฒนศัพท์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๓), หน้า ๒๓.

มาตรา ๒๘๒ ถึง มาตรา ๒๘๐ บัญญัติเกี่ยวกับ “การปกครองท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นการวางแนวทางการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นทุกประการ ทั้งในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยส่งเสริมให้มีความเป็นอิสระตามหลักแห่งการปกครองตนเอง โดยเฉพาะการให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่วางรากฐานและเป็นแนวทางการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น”

๒. นโยบายและทิศทางการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ

ในช่วง ๔ ปี (๒๕๔๐ - ๒๕๔๔) นับตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ได้มีการผลักดันด้านกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหลายฉบับ อันถือเป็นรากฐานของการกระจายอำนาจในยุคที่เรียกว่า “ปฏิรูปการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น” ที่สำคัญดังต่อไปนี้

พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์เรื่องอำนาจหน้าที่ รายได้ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองท้องถิ่น มีสาระสำคัญ ดังนี้

ให้มีคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกฯ ที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานกรรมการเป็นไตรภาคีจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองท้องถิ่นและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีหัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการเป็นเลขานุการ และคณะกรรมการฯ มีหน้าที่หลักคือ

๑. จัดทำแผนกระจายอำนาจและแผนปฏิบัติเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจ

๒. กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้แก่ท้องถิ่น

๓. กำหนดการจัดระบบบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับท้องถิ่น และระหว่างท้องถิ่นด้วยกันเอง

๔. เสนอแนะคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายกระจายอำนาจ และปรับปรุงสัดส่วนภาษีอากรและรายได้ระหว่างรัฐกับท้องถิ่น และระหว่างท้องถิ่นด้วยกันเอง

๕. พิจารณาหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนแก่ท้องถิ่น

๖. เฝ้าระวังการออกกฎหมายที่จำเป็นเพื่อดำเนินการตามแผนการกระจายอำนาจแก่ท้องถิ่น

๗. การเน้นการมีส่วนร่วมของพลเมืองและกระบวนการประชาสังคม ในการพัฒนาและการปกครองท้องถิ่น

๓.๑ ความจำเป็นในการเร่งกระตุ้นให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม

ความจำเป็นในการเร่งกระตุ้นให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาต่างๆ ได้ถูกกำหนดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘ ซึ่งได้ปรับเปลี่ยนแนวการพัฒนาโดยหันมายึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” พร้อมทั้งเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นการบูรณาการแบบองค์รวม โดยมีกระบวนการพัฒนาที่เชื่อมโยงกันในทุกเรื่อง และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนา การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประชาสังคมทุกระดับทั้งในชนบทและเมือง จะยังเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาในทุกด้านต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ เข้าสู่แผนพัฒนาฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๔๙) ความจำเป็นในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนยังมีความเร่งด่วนขึ้น เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วม ของประชาชนในหลายๆ ด้าน อาทิ เช่น

๓.๑.๑ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สิทธิได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสาร สาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น (มาตรา ๕๘) มีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้ส่วนเสียสำคัญอื่นใด ที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา ๕๙)

๓.๑.๒ ด้านการพิจารณาการปฏิบัติราชการทางปกครอง สิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตนเองทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา ๖๐)

๓.๑.๓ ด้านการกำหนดนโยบาย รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ (มาตรา ๗๖)

๓.๑.๔ ด้านการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล ฯลฯ (มาตรา ๗๙)

๓.๑.๕ ด้านการคัดเลือกผู้แทนองค์กรปกครองท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น ต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น (มาตรา ๒๘๕ วรรค ๒)

๓.๑.๖ ด้านการตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงาน ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองท้องถิ่น มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเห็นว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นนั้นไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป ให้สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา ๒๗๖)

๓.๑.๗ ด้านการออกกฎหมาย ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองท้องถิ่นใดมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองท้องถิ่น มีสิทธิเข้าชื่อต่อประธานสภาท้องถิ่นเพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ (มาตรา ๒๗๗)

๓.๒ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น

การบริหารจัดการองค์กรปกครองท้องถิ่นในมิติใหม่จะอย่างไรให้ประชาชนกลุ่มองค์กรชุมชนมีความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของ อบจ. เทศบาล และ อบต. ซึ่งควรจะมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการกำหนดอนาคตของท้องถิ่น เท่ากับเป็นการทำให้การปกครองท้องถิ่นเป็นเรื่องของประชาชนในท้องถิ่นทุกคน แทนที่จะมีความรู้สึกว่าเป็นเรื่องของสมาชิกและคณะผู้บริหารองค์กร อบจ. อบต. และเทศบาล เพียงประการเดียว

จึงเห็นว่ามิไกรงการและกิจกรรมมากมายที่ดี ๆ ที่ก่อให้เกิดการสร้างความร่วมมือให้คน กลุ่ม องค์กรชุมชน มีความรู้สึกรักและรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น รณรงค์ความเป็นประชาคมท้องถิ่น รณรงค์ความเป็นประชาคมตำบล และความเป็นประชาคมเมือง เป็นต้น

๓.๓ การเรียกร้องความเป็นปึกแผ่นของชุมชน

การเรียกร้องความเป็นปึกแผ่นของชุมชน ในลักษณะการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาของสังคมไทย โดยเฉพาะในช่วง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘ (๒๕๔๐ - ๒๕๔๔) และในช่วงที่มีวิกฤตเศรษฐกิจ ของสังคมไทยเห็นว่าทุกคนของสังคมได้โหม รณรงค์ให้คน กลุ่ม องค์กรชุมชน รวมพลังกันสร้างสรรค์ชุมชน เพื่อค้นหาศักยภาพของชุมชนโดยเชื่อว่าพลังสร้างสรรค์ชุมชนก็คือ พลังทุนทางสังคม เป็นต้นว่า พลังคน พลังกลุ่ม พลังทุน พลังธุรกิจ พลังเอื้ออาทร และพลังการเรียนรู้^๖

จากแนวคิดดังกล่าวทำให้ทราบว่า ภาครัฐบาลจะต้องกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการและต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายที่การพึ่งพาตนเองได้ด้วยตัวของประชาชนในชุมชนนั้นๆ องค์กรประกอบที่สำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นนั้น

^๖โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๔๖), หน้า ๒๓๘ - ๒๔๗.

จะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ระบบการทำงานที่เอื้ออำนวย และ ตัวของประชาชนนั่นเอง

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

การบริหาร (Administration) เป็นการจัดการ (Management) อย่างมีระเบียบแบบแผน เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่นบรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้^๑

คำว่า “การบริหาร” และ “การจัดการ” นั้นบางครั้งอาจใช้แทนกันได้เพราะคำสองคำนี้เป็น กิจกรรมที่หวังผลขึ้นสุดท้ายอย่างเดียวกันคือ ความสำเร็จของงาน สำหรับการบริหารใช้กันมากใน การบริหารรัฐกิจ ส่วนการจัดการ พบว่า ใช้กันมากในทางธุรกิจหรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่าการ บริหารนั้นมุ่งเน้นที่การกำหนดนโยบายและการวางแผน ส่วนการจัดการ เป็นการนำเอานโยบาย และแผนไปดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้^๒

การบริหารทรัพยากร เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารที่สำคัญมาก ซึ่งจะช่วยให้ผล การดำเนินงานหรือผลผลิตที่ผลิตได้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหาร ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด โดยหลักแล้วการบริหารทรัพยากรมีทฤษฎีเกี่ยวกับการ บริหารที่ควรทราบอยู่ ๓ ทฤษฎี คือ

๑. ทฤษฎี ๔ M's ในทฤษฎีนี้ได้แยกทรัพยากรการบริหารออกเป็น ๔ ประเภท คือ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุ (Materials) และวิธีการบริหารจัดการ (Methods) ทฤษฎี นี้นิยมใช้ในการบริหารภาครัฐหรือการบริการองค์การที่ไม่แสวงหากำไร (Non-profit Orientation)

๒. ทฤษฎี ๖ M's ในทฤษฎีนี้ได้แยกทรัพยากรทางการบริหารออกเป็น ๖ ประเภท คือ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุ (Materials) วิธีการบริหารจัดการ (Methods) ตลาด (Market) และเครื่องจักร (Machine) ในทฤษฎีนี้นิยมใช้มากในการบริหารงานสาธารณสุขใน ภาคเอกชนและรัฐที่แสวงหากำไร (Profit Orientation)

๓. ทฤษฎีของศาสตราจารย์ Vinniam T. Greenwood เห็นว่าทรัพยากรบริหารนั้นควร มีอย่างน้อย ๗ ประการคือ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุ (Materials) อำนาจหน้าที่

^๑ สมยศ นาวิการ, การบริหาร Management, (กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้า, ๒๕๓๘), หน้า ๑๑.

^๒ สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๓๘), หน้า ๑๐.

(Authority) เวลา (Time) ความตั้งใจในการทำงาน (Will) และสิ่งอำนวยความสะดวก ต่าง ๆ (Facilities) ทฤษฎีนี้ใช้มากทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่มีทั้งการแสวงหากำไรและไม่แสวงหากำไร^๕

ปัจจัยหรือองค์ประกอบ ที่ใช้วัดความสำเร็จของงาน ต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ด้วย

๑. ประสิทธิภาพ (Efficiency) การบริหารที่ดีนั้นต้องมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึง มีการจัดการเกี่ยวกับ คน เงินและอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้กับเจ้าหน้าที่ประเภทต่าง ๆ โดยการพิจารณาถึงความสามารถและความชำนาญของแต่ละบุคคล พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณและอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่เหมาะสมตามหลักความสำคัญก่อนหลัง ทำให้เกิดความพึงพอใจในระหว่างผู้รับบริการและครอบคลุมไปทุกกลุ่มชน

๒. ประสิทธิภาพ (Effectiveness) นอกจากประสิทธิภาพแล้ว การบริหารที่ดีต้องมีประสิทธิผลด้วย ประสิทธิภาพในที่นี้ หมายถึง ผลความสำเร็จหรือการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ฉะนั้นประสิทธิผลของการบริหารอาจวัดได้จากการเปรียบเทียบความสำเร็จของงานที่ปฏิบัติเสร็จสิ้นแล้ว กับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า การบริหารอย่างมีประสิทธิภาพไม่ว่าจะมีประสิทธิภาพเสมอไปเพราะความสำเร็จของงานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้นั้น อาจต้องใช้ทรัพยากรบริหาร คือ คน เงินและอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้มากจนเกินความจำเป็น

๓. การประหยัด (Economy) การบริหารที่ดีให้มีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต้องคำนึงถึงการประหยัดด้วย ซึ่งการประหยัดนี้มิได้หมายความว่าเพียงแต่การระมัดระวังการใช้จ่ายเงินเท่านั้น

๔. ความเป็นธรรม (Equity) การบริหารที่ดีนั้น นอกจากจะมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและประหยัดแล้ว จะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมด้วย เพราะความเป็นธรรมจะช่วยให้เกิดความเสมอภาคปราศจากการเลือกที่รักมักที่ชังกันในสังคม

๕. ความครอบคลุม (Coverage) การครอบคลุมของการบริการนั้น เป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้ทราบถึงประสิทธิภาพของการบริหาร นอกเหนือจากความสัมพันธ์ของการใช้ทรัพยากร การบริหารที่มีอยู่ ซึ่งอาจวัดได้จากองค์ประกอบด้วยการกระจายของบริการและปริมาณการใช้บริการที่จัดให้ นอกจากนี้คุณภาพของบริการที่จัดให้เป็นดัชนีวัดประสิทธิภาพของการบริหารไปด้วย

^๕จรัส สุวรรณมาลา, “ศักยภาพทางการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสุขุมแลนดอร์), ๒๕๔๘, หน้า ๑๒.

๖. ความซื่อสัตย์และมีเกียรติ (Honest and Honour) การบริหารจะเกี่ยวข้อง กับความซื่อสัตย์ เกียรติยศ ชื่อเสียง และจรรยาวิชาชีพ ซึ่งอาจถือเป็นธรรมเนียมในการบริหารงานว่าการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตามต้องดำเนินไปด้วยความตั้งใจและเต็มใจ ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนซึ่งจะนำมาซึ่งความรักและนับถือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดแรงเสริมสำหรับการบริหารงานให้เจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป นอกจากนี้ผู้บริหารที่ที่จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในจิตใจยึดหลักจรรยาวิชาชีพอย่างเคร่งครัด วางตนอยู่ในกรอบแห่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีต่อการพัฒนา^{๑๑}

การบริหารองค์การ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การมีประสิทธิภาพ มีนักวิชาการและนักการจัดการมากมายได้เสนอแนวทางการจัดองค์การอย่างมีประสิทธิภาพไว้มากมายหลายแบบ บางแบบเน้นเฉพาะตัวแปรภายในขององค์การ บางแบบเน้นความสัมพันธ์ขององค์การในฐานะระบบย่อยของสังคม บางแบบเน้นการปรับตัวตามสภาพแวดล้อมหรือเงื่อนไข บางแบบผสมผสานกันเป็นต้น

ความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การ บางแนวความคิดได้เสนอตัวแบบที่มีฐานคติมาจากการที่องค์การจะมีประสิทธิภาพนั้นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และภารกิจที่ชัดเจน มีการมอบหมายงานและการควบคุม ตัวแบบหรือแนวทางการศึกษาที่เห็นว่าสำคัญและมีประโยชน์ประกอบด้วย ๖ ตัวแบบ คือ

๑. ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล (Rational Model) มีฐานคติว่าโครงการที่ประสบผลสำเร็จจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และภารกิจที่ชัดเจน มีการมอบหมายงานและกำหนดมาตรฐานการทำงานให้แก่หน่วยงานย่อยต่าง ๆ ขององค์การ มีระบบวัดผลการปฏิบัติงานตลอดจนระบบการให้คุณให้โทษ

๒. ตัวแบบด้านการจัดการ (Management Model) ตัวแบบนี้จะให้ความสนใจสมรรถนะขององค์การ เพราะเชื่อว่าความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับองค์การที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งจะมีขีดความสามารถปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับ ความคาดหวังเพียงใด ในลักษณะนี้ โครงการที่จะประสบความสำเร็จได้จึงจำเป็นต้องอาศัยโครงสร้างขององค์การที่เหมาะสม บุคลากรที่อยู่ในองค์การจะต้องมีความรู้ความสามารถทั้งทางด้านการบริหารและเทคนิคอย่างเพียงพอ นอกจากนี้องค์การยังจะต้องมีการวางแผนเตรียมการหรือมีความพร้อมเป็นอย่างดีทั้งทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้และงบประมาณ

๓. ตัวแบบทางด้านการพัฒนาองค์การ (Organization Development Model) ตัวแบบนี้จะเน้นการมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ การนำนโยบายมาปฏิบัติให้บังเกิดความสำเร็จ

^{๑๑}วเรช จันทรศร, ปัจจัยและองค์ประกอบที่ส่งเสริมการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ, (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๕๓๗-๕๕๓.

จึงน่าจะเป็นเรื่องของการจงใจการใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสม การสร้างภาวะการณ์ผูกพันโดยวิธีการให้สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการยอมรับ ตลอดจนการสร้างทีมงานมากกว่าการมุ่งใช้การควบคุม เป็นต้น

๔. ตัวแบบทางกระบวนการของระบบราชการ (Bureaucratic Process Model) ตัวแบบนี้เชื่อว่าอำนาจขององค์กรไม่ได้อยู่ที่ตำแหน่งรูปนัยได้แก่ หัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชา แต่อำนาจจะกระจายหึ่งองค์กร ข้าราชการระดับล่างที่ติดต่อกลัชิดกับประชาชนสามารถใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจที่ผู้บังคับบัญชาไม่อาจจะควบคุมได้ โครงการนี้จะสำเร็จหรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับข้าราชการระดับนี้เป็นสำคัญ

๕. ตัวแบบทางการเมือง (Political Model) ตัวแบบนี้เน้นว่าการสร้างความสมานฉันท์ (Consensus) การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นสิ่งที่ยากจะเกิดขึ้นได้ ในความเป็นจริงขัดแย้งจะเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาที่เกิดขึ้นโดยทั่วไป ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเกิดขึ้นจากความสามารถของผู้เล่น หรือบุคคลที่เป็นตัวแทนขององค์กร

๖. ตัวแบบทั่วไป เป็นต้นแบบที่มีส่วนของตัวแปรจาก ๕ ตัวแบบข้างต้นผสมอยู่มากพอที่จะช่วยให้เป็นตัวแบบที่มีความกว้างขวางกว่าตัวแบบอื่น ๆ ตัวแบบนี้ให้ความสำคัญปัจจัยหลัก ๓ ตัว คือ กระบวนการสื่อสาร ความปัญหาทางด้านสมรรถนะขององค์กรและความร่วมมือสนับสนุนของผู้ปฏิบัติ ตัวแปรที่ใช้ศึกษาประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน คือ กระบวนการติดต่อสื่อสาร กิจกรรม เพื่อให้การบังคับมีผล ลักษณะของหน่วยปฏิบัติ สภาวะเศรษฐกิจและสังคม สภาวะทางการเมือง บรรทัดฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ทรัพยากร ความสนับสนุนของผู้ปฏิบัติ

โครงสร้างองค์กร เป็นสิ่งที่แสดงว่างานในองค์กร ได้มีการแบ่งหรือจัดสรรกันอย่างไร ใครรายงานต่อใครและกลไกความร่วมมือประสานงานที่เป็นทางการ ตลอดจนรูปแบบปฏิสัมพันธ์ที่จะเกิดขึ้นภายในองค์กร นักทฤษฎีองค์กรและนักวิจัย ได้ให้นิยามโครงสร้างองค์กรไว้หลากหลาย จนไม่มีนิยามที่เป็นสากล อย่างไรก็ตามองค์ประกอบหลัก ๓ ประการของโครงสร้างองค์กรที่ได้รับการยอมรับกันมากที่สุด ได้แก่

๑. ความซับซ้อน (Complexity) ความเป็นทางการ (Formalization) และการรวมอำนาจ (Centralization) เป็นระดับของการแบ่งแยกความแตกต่าง (Degree of Differentiation) ที่มีอยู่ภายในองค์กร ซึ่งพิจารณาได้เป็นความแตกต่างทางแนวนอน (Horizontal Differentiation) ความแตกต่างทางแนวตั้ง (Vertical Differentiation) และความแตกต่างพื้นที่ (Spatial Differentiation) ความซับซ้อนมีผลกระทบต่อประสิทธิผลขององค์กรกล่าวคือยิ่งองค์กรมีระดับความซับซ้อนสูง องค์กรก็ยิ่งจะมีความยากลำบากในการติดต่อสื่อสารการประสานงานและการควบคุม ซึ่งมีผลทำให้ประสิทธิผลขององค์กรลดลง

๒. ความเป็นทางการ หมายถึง ระดับซึ่งงานภายในองค์การถูกกำหนดให้เป็นมาตรฐาน (Standardize) งานที่มีความเป็นทางการสูง จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานใช้การพินิจพิเคราะห์ของตนต่ำ มีการบังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด เทคนิคที่จะทำงานมีความเป็นทางการคือ การออกกฎระเบียบข้อบังคับที่เป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้ปฏิบัติงานกระทำตาม รวมทั้งการคัดเลือกบุคลากรให้มีคุณสมบัติเฉพาะตามต้องการขององค์การ ความเป็นทางการจะช่วยให้องค์การสามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลผู้ปฏิบัติงานในองค์การได้ ดังนั้นองค์การขนาดใหญ่จำนวนมากจึงมักกำหนดให้มีความเป็นทางการขึ้นเพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ โดยมีต้นทุนต่ำ หรืออาจกล่าวได้ว่ายิ่งองค์การมีระดับความเป็นทางการสูง องค์การก็ยิ่งมีระดับประสิทธิผลสูง นอกจากนี้ ความเป็นทางการมีความสัมพันธ์กับความซับซ้อน โดยความซับซ้อนที่สูงมีความสัมพันธ์กับความเป็นทางการต่ำ

๓. การรวมอำนาจ หมายถึง ระดับของการมุ่งเน้นให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีบทบาทเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ โดยเริ่มตั้งแต่การมีบทบาทในการเก็บข้อมูล การตีความ การเลือกทางเลือก ตลอดจนการดำเนินงานตามที่ได้เลือกไว้ การรวมอำนาจมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองนี้ แต่ต่อมาพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงนิเสธคือ ยิ่งองค์การมีความเป็นทางการก็ยิ่งมีการรวมอำนาจต่ำ หากแต่ภายหลังกลับพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงนิเสธคือ ยิ่งองค์การมีความเป็นทางการก็ยิ่งมีการรวมอำนาจต่ำ หากแต่ภายหลังกลับพบว่า ความเป็นทางการสูง พบทั้งในโครงสร้างที่มีการรวมอำนาจต่ำ หากแต่ภายหลังกลับพบว่า ความเป็นทางการสูง พบทั้งในโครงสร้างที่มีการรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างการรวมอำนาจกับประสิทธิผลขององค์การนี้ เชื่อว่ายิ่งองค์การมีระดับการรวมอำนาจสูง องค์การก็ยิ่งมีระดับประสิทธิผลขององค์การลดลง

การบริหารบุคคล กำลังคนผู้ปฏิบัติงานจะถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องเข้าใจและวางแผนพัฒนาทรัพยากรกำลังคนได้ดังต่อไปนี้

๑. การวางแผนกำลังคน (Manpower Planning) เป็นกระบวนการตีความระหว่างวัตถุประสงค์และความต้องการของหน่วยงาน เพื่อดำเนินการกำหนดแผนการใช้กำลังคนอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต โดยอาศัยหลักการประสานกลมกลืนกันระหว่างงานและผู้ร่วมงาน รวมตลอดถึงการคาดคะเนฐานะทางเศรษฐกิจและการตลาดทำการวิจัยเพื่อการพัฒนาและแก้ไขแผนให้เหมาะสม

๒. การพยากรณ์กำลังคน (Manpower Forecasting) ซึ่งประกอบด้วย การประเมินความต้องการด้านกำลังคน ทั้งจำนวน ประสิทธิภาพ ความชำนาญงาน และการผสมผสานของอาชีพรวมไปถึงการโยกย้าย การเลื่อนขั้นและการศึกษาเพิ่มเติม

๓. การใช้กำลังคน (Manpower Utilization) โดยการพิจารณาถึงความรู้ ความสามารถ การศึกษา ความชำนาญงานและความถนัด ทั้งนี้ก็เพื่อประสิทธิภาพในการมอบหมายและแต่งตั้งให้ตรงกับคุณสมบัติของบุคคล

๔. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) ควรพิจารณา องค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งในด้านความรู้ ความชำนาญและความสามารถ มีการเสริมสร้างให้บุคคลมีทักษะ และสามารถพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับงานอาชีพและสังคมแวดล้อม รู้จักปรับตัวในทุกสถานการณ์

เทคนิคและศิลปะของการบริหาร เป็นสิ่งที่ผู้บริหารนำมาใช้ประกอบหรือเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารกิจกรรมที่รับผิดชอบให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่ไม่มีหรือไม่มีหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่แน่นอนก็ได้ สำหรับการนำไปใช้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับทักษะหรือประสบการณ์ของงานและความต้องการของผู้ร่วมงานและสังคมแวดล้อม ฉะนั้นการเลือกใช้เทคนิคและศิลปะของการบริหารงานนั้นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเทคนิคที่ดีและก้าวหน้าที่สุด บางครั้งอาจจะไม่เหมาะสมก็ได้ เช่น อาจต้องเสียค่าใช้จ่ายมากเกินไป หรือยากต่อการเข้าใจและไม่สามารถปฏิบัติตามนั้นได้เป็นต้น^{๑๑}

ส่วนเทคนิคการบริหารที่นักบริหารนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารนั้นมีมากมายหลายประการ แต่ที่สำคัญและนิยมใช้กันทั่วไปมีดังต่อไปนี้

๑. PERT = Program Evaluation and Review Technique
๒. OD = Organization Development
๓. OR = Operation Research
๔. PPBS = Program Planning Budgeting System
๕. Q.C.C. = Quality Control Circle
๖. PMIS = Planning and Management of Information System
๗. MBO = Management By Objective
๘. CPM = Critical Path Method

^{๑๑}สุพิน เกชากุลปต์, พฤติกรรมองค์การ ความรู้เบื้องต้นในการบริหารทรัพยากรมนุษย์, (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๒๗), หน้า ๓๗-๓๘.

สำหรับศิลปะของการบริหารนั้น เป็นสิ่งซึ่งไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดไว้เพราะเป็นคุณสมบัติพิเศษของผู้ที่เป็นหัวหน้าหรือผู้นำโดยเฉพาะ ไม่สามารถถ่ายทอดให้กันได้ เปรียบเสมือนพรสวรรค์ประจำตัวของผู้บริหารแต่ละคน ฉะนั้นศิลปะของการบริหารงานจึงเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารโดยอาศัยข้อยกเว้นที่เรียกว่า MBA = Management By Exception ที่ต้องการได้การติดตามดูแลก็ไม่ต้องใกล้ชิดก็ได้ และถ้าเขายังอ่อนค้อยในบางเรื่องก็ต้องช่วยสอน (Coaching) เป็นที่เลี้ยงให้ รวมทั้งจะต้องมี โครงการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะและความสามารถให้เพิ่มขึ้นตลอดเวลา

การติดต่อสื่อสารและข้อมูลป้อนกลับ (Communication and Feedback) ในกระบวนการปฏิบัติงานข้อมูลป้อนกลับเป็นองค์ประกอบสำคัญเพื่อรับเอาผลลัพธ์เชิงข้อมูลและความคิดเห็นป้อนกลับเข้าสู่ระบบเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาระบบเดิม ข้อมูลป้อนกลับนี้ไม่จำเป็นจะต้องอยู่ขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการ แต่ควรอยู่ในทุกขั้นตอนของงาน ดังนั้น การวางแผนการติดต่อสื่อสารจึงต้องให้เปิดทุกทิศทุกทาง การติดต่อสื่อสารถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการปฏิบัติงานซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นต้น คือ การปรึกษาหารือร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดทำข้อตกลง การบันทึกผลการปฏิบัติงาน การเก็บข้อมูล การประเมินผลรายบุคคล กลุ่ม หน่วยงาน และการเสนอแนวทางแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงาน^{๑๒}

พะยอม วงศ์สารศรี กล่าวว่า กระบวนการบริหารมีชื่อย่อว่า POSDCORB การบริหารจะต้องประกอบด้วย ขั้นตอนต่าง ๆ ๗ ขั้นตอน คือ

๑. P (Planning) หมายถึงการวางแผนปฏิบัติงาน
๒. O (Organizing) หมายถึงการจัดการฝั่งองค์กร
๓. S (Staffing) หมายถึงกลุ่มบุคคลที่ร่วมปฏิบัติงาน
๔. D (Directing) หมายถึงการอำนวยความสะดวกปฏิบัติงาน
๕. CO (Coordinating) หมายถึงการประสานงาน
๖. R (Reporting) หมายถึงการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน
๗. B (Budgeting) หมายถึงวิธีการงบประมาณ ซึ่งจะประกอบไปด้วยขั้นตอน ในการจัดทำงบประมาณ วจรงบประมาณ การบริหารงบประมาณ ข้อดี-ข้อเสีย ของแต่ละวิธีการที่มีอยู่ จะ

^{๑๒}ปกรณ บรูณูปกรณ, “ปัญหาในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย”, รายงานการค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๑, หน้า ๓๔.

เลือกใช้แบบไหน ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม เช่น PPBS หรือ Zero Growth หรือ Block Grant หรือ Line item เป็นต้น^{๓๓}

รุ่ง แก้วแดง กล่าวว่า การบริหารถูกนำมาใช้ในการบริหารหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมาเป็นเวลานาน คือ การบริหารที่เรียกย่อ ๆ ว่า ๕ M ซึ่งประกอบด้วย

๑. Money หรือทุนทรัพย์ โดยมีความเชื่อหรือสมมติฐานว่า ถ้าองค์กรมีทุนทรัพย์ หรืองบประมาณเพียงพอก็จะทำให้กิจการดำเนินไปด้วยดี

๒. Materials หรือวัสดุ ถ้าสามารถมีวัสดุที่ดี มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอก็จะเป็นข้อได้เปรียบในการดำเนินการ

๓. Man หรือคน ความสำเร็จของงานขึ้นอยู่กับทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพเป็นสำคัญ

๔. Management หรือการจัดการองค์กรที่มีระบบการจัดการที่ดีมีการจัดองค์กรที่ดีจะประสบความสำเร็จ^{๓๔}

นงลักษณ์ เวศม์รัชกุล ให้ความหมายของการบริหาร คือกระบวนการในการทำงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยใช้ทรัพยากรการบริหารอย่างเหมาะสมเพื่อดำเนินการให้งานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๓๕}

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สรุปความเป็นสากลของการบริหารว่า การบริหารต้องมีวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย อาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน ลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการทางสังคม ซึ่งเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจเพื่อให้ภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ลักษณะการบริหารไม่มีตัวตน แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

^{๓๓}พะยอม วงศ์สารศรี, การพัฒนาทางการเมืองโดยกระบวนการปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : อักษรการพิมพ์, ๒๕๓๔), หน้า ๒๕.

^{๓๔}รุ่ง แก้วแดง, “บทบาทของระบบราชการกับสภาพแวดล้อมในการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของจังหวัดเชียงใหม่”, รายงานการค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๓๘, หน้า ๘๖.

^{๓๕}นงลักษณ์ เวศม์รัชกุล, “การศึกษาเจตคติที่มีต่อการนิเทศแบบคลินิกของผู้รับบริการโรงเรียนและครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง”, ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา), ๒๕๓๓, หน้า ๑๕.

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า กระบวนการทางสังคมที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอาศัยทรัพยากรทางการบริหารอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

๒.๓.๑ ความหมาย

สมศักดิ์ คงเที่ยง ให้ความหมาย “ธรรมรัฐ (Good Governance) หมายถึง การบริหารโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ หรือการบริหารอย่างมีวิสัยทัศน์ และเน้นการทำงาน ตอบสนองประชาชน มีระบบการทำงานที่มีความโปร่งใส”^{๑๖}

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน ให้ความหมาย “ธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หมายถึง แนวทางการจัดระเบียบเพื่อให้สังคมของประเทศทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขและตั้งอยู่ในหลักความถูกต้อง เป็นธรรมตามหลักพื้นฐานบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี”^{๑๗}

กระทรวงศึกษาธิการ ให้ความหมาย “ธรรมาภิบาลหรือธรรมาธิปไตยหรือ ประชาธิปไตย (Good Governance) หมายถึง การปกครองโดยธรรม เน้นการบริหารบนรากฐาน ความถูกต้องดีงาม ประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติและประชาชนเป็นใหญ่”^{๑๘}

ถวิลวดี บุรีกุล ให้ความหมาย “ธรรมาภิบาลหรือธรรมรัฐหรือธรรมรัฐแห่งชาติหรือสุปศาสนการ (Good Governance) หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือการบริหารกิจการและสังคมที่ดี หรือวิธีการปกครองที่ดี หมายถึง วิธีการที่ดีในการใช้อำนาจเพื่อบริหารจัดการและสังคมที่ดี หรือวิธีการปกครองที่ดี หมายถึง วิธีการที่ดีในการใช้อำนาจเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร ทั้งภาครัฐ ธุรกิจ ประชาสังคม เอกชนและองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล”^{๑๙}

^{๑๖}สมศักดิ์ คงเที่ยง, หลักและทฤษฎีการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔๕ - ๑๔๖.

^{๑๗}สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หลักสูตรการบริหารงาน การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่, (กรุงเทพมหานคร : อาทิตย์ โปรดัคส์กรุ๊ป, ๒๕๔๖), หน้า ๕๘.

^{๑๘}กระทรวงศึกษาธิการ, เอกสารประกอบการศึกษด้วยตัวเอง, อ่างแล้ว, หน้า ๑๐๓.

^{๑๙}ถวิลวดี บุรีกุล, หลักธรรมาภิบาล, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ช.ชุมชนช่าง, ม.ป.ป.), หน้า ๒๘.

จากนิยามของธรรมาภิบาลดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า ธรรมาภิบาลเป็นหลักการทำงานที่นำมาใช้เพื่อบริหารงานแนวทางใหม่ เพื่อทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด คือ ความเป็นธรรมความสุจริต ความมีประสิทธิภาพและความมีประสิทธิผล

๒.๓.๒ หลักการธรรมาภิบาล

สมศักดิ์ คงเที่ยง ได้สรุปหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ไว้ ๘ ประการ ได้แก่

๑. ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
๒. ระบบการทำงานที่มีความโปร่งใส
๓. การแบ่งความรับผิดชอบ
๔. การทำงานตอบสนองประชาชน
๕. ความชอบธรรมในการใช้อำนาจ
๖. กฎเกณฑ์ที่ยุติธรรมและชัดเจน
๗. การบริหาร โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์
๘. การบริหารอย่างมีวิสัยทัศน์^{๒๐}

กระทรวงศึกษาธิการ ได้สรุปหลักการพื้นฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือธรรมาภิบาล (Good Governance) ไว้ ๖ ประการ ดังนี้

๑. หลักนิติธรรม (Rule of Laws) ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านี้ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของ ตัวบุคคล

๒. หลักคุณธรรม (Ethics) ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยธรรมาภิบาล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

๓. หลักความโปร่งใส (Transparency) ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจ ซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใสมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

^{๒๐} สมศักดิ์ คงเที่ยง, หลักและทฤษฎีการบริหาร, อ่างแล้ว, หน้า ๑๔๖.

๔. หลักความมีส่วนร่วม (Participation) ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การได้สวน สาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ

๕. หลักความรับผิดชอบ (Accountability) ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

๖. หลักความคุ้มค่า (Value of Money) ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยแรงจูงใจให้คนไทยมีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน^{๒๐}

ถวิลวดี บุรีกุล ได้สรุปหลักธรรมาภิบาลของสถาบันพระปกเกล้า ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ด้วยหลักการ ๖ ประการ ดังต่อไปนี้ คือ

๑. ด้านนิติธรรม (Rule of Laws) หลักการสำคัญอันเป็นสาระสำคัญของ “หลักนิติธรรม” ประกอบด้วย ๗ หลักการคือ หลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง ความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษาหลัก “ไม่มีความผิด และไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” และหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนุญ

๑.๑ หลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นพื้นฐานที่สำคัญของหลักนิติธรรม เพราะหลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นหลักที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของการแบ่งแยกอำนาจ การตรวจสอบอำนาจ และการถ่วงดุลอำนาจ

๑.๒ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักนิติธรรมมีความเกี่ยวพันกันกับสิทธิในเสรีภาพของบุคคลและสิทธิในความเสมอภาค สิทธิทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นพื้นฐานของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” อันเป็นหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญ

๑.๓ หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง การใช้กฎหมายของฝ่ายตุลาการ หรือฝ่ายปกครองที่เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนมีผลมาจากกฎหมาย

^{๒๐} กระทรวงศึกษาธิการ, เอกสารประกอบการศึกษด้วยตัวเอง, อ้างแล้ว, หน้า ๑๐๕ – ๑๐๖.

ที่ได้รับความเห็นชอบ จากตัวแทนของประชาชน โดยฝ่ายตุลาการจะต้องไม่พิจารณาพิพากษา เรื่องใดเรื่องหนึ่งให้แตกต่างกันไปจากบทบัญญัติของกฎหมาย ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้อุบายอย่างเท่าเทียมกัน ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้ดุลพินิจ โดยปราศจากข้อบกพร่อง

๑.๔ หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา เป็นหลักที่เรียกร้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายปกครองที่ออกกฎหมายลำดับรอง กำหนดหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายให้เป็นไปตามหลักความแน่นอนของกฎหมาย หลักห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง และหลักความพอสมควรแก่เหตุ

๑.๕ หลักความอิสระของผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสามารถทำภาระหน้าที่ในทางตุลาการได้โดยปราศจากการแทรกแซงใด ๆ โดยผู้พิพากษามีความผูกพันเฉพาะต่อกฎหมายและทำการพิจารณาพิพากษาภายใต้มนธรรมของคนเท่านั้น โดยวางอยู่บนพื้นฐานของความอิสระจาก ๓ ประการ กล่าวคือ ความอิสระจากคู่ความ ความอิสระจากรัฐ และความอิสระจากสังคม

๑.๖ หลัก “ไม่มีความผิด และ ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย” เมื่อไม่มีข้อบัญญัติทางกฎหมายให้เป็นความผิด แล้วจะเอาผิดกับบุคคลนั้นๆ มิได้

๑.๗ หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ หมายความว่า รัฐธรรมนูญได้รับการยอมรับให้เป็นกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่สูงสุดในระบบกฎหมายของรัฐนั้น และหากกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่มีผลบังคับ

๒. ด้านหลักคุณธรรม (Ethice) ประกอบด้วยหลักการสำคัญ ๓ หลักการ คือ หน่วยงานปลอดการทุจริต หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัย และหน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณ องค์ประกอบของคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากคอร์รัปชัน หรือมีคอร์รัปชันน้อยลง คอร์รัปชัน การฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือ corruption โดยรวมหมายถึง การทำให้เสียหาย การทำลาย หรือการละเมิดจริยธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติและกฎหมาย สำหรับพิษภัยของคอร์รัปชัน ได้สร้างความเสียหายและความเดือดร้อน และเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลในทางลบต่อคุณธรรมของการบริหารจัดการอย่างร้ายแรง เมื่อพิจารณาเรื่องของคุณ จึงควรพิจารณาเรื่องต่อไปนี้

๒.๑ องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างโจ่งแจ้งหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายน้อยลง

๒.๒ องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่น้อยกว่าหรือไม่ดีเท่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง

๒.๓ องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่มากกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง

๒.๔ องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง สำหรับการที่หน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณนั้นเป็นการกระทำผิดวิชาชีพนิยม ได้แก่ พฤติกรรมที่สวนทางหรือขัดแย้งกับองค์ประกอบของวิชาชีพนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการมีจรรยาบรรณวิชาชีพ และการประพฤติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

๓. ด้านความโปร่งใส (Transparency) ประกอบไปด้วยหลักการย่อย ๔ หลักการ คือ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้าน โครงสร้าง หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้ทุน หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้โทษ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล

๓.๑ ความโปร่งใสด้าน โครงสร้าง ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

๓.๑.๑ มีการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง เช่น มีคณะกรรมการตรวจสอบคณะกรรมการสอบสวน เป็นต้น

๓.๑.๒ โปร่งใส เห็นระบบงานทั้งหมด ได้อย่างชัดเจน

๓.๑.๓ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รับรู้การทำงาน

๓.๑.๔ มีเจ้าหน้าที่มาด้วยระบบคุณธรรมมีความสามารถสูงมาอยู่ใหม่

มากขึ้น

๓.๑.๕ มีการตั้งกรรมการหรือหน่วยงานตรวจสอบขึ้นมาใหม่

๓.๑.๖ มีฝ่ายบัญชีที่เข้มแข็ง

๓.๒ ความโปร่งใสด้านให้ทุน ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

๓.๒.๑ มีค่าตอบแทนพิเศษในการปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ

๓.๒.๒ มีค่าตอบแทนเพิ่มสำหรับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

๓.๒.๓ มีค่าตอบแทนพิเศษให้กับเจ้าหน้าที่ที่ซื่อสัตย์

๓.๒.๔ มีมาตรฐานเงินเดือนสูงพอเพียงกับค่าใช้จ่าย

๓.๓ ความโปร่งใสด้านการให้โทษ ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

๓.๓.๑ มีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ

๓.๓.๒ มีวิธีการพิจารณาโทษผู้ทำผิดอย่างยุติธรรม

๓.๓.๓ มีการลงโทษจริงจังก่อนหน้าตามเหตุแห่งการกระทำผิด

๓.๒.๔ มีระบบการฟ้องร้องผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ

๓.๒.๕ หัวหน้างานลงโทษผู้ทุจริตอย่างจริงจัง

๓.๒.๖ มีการปรามผู้ส่อทุจริตให้เลิกความพยายามทุจริต

๓.๒.๗ มีกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว

๓.๔ ความโปร่งใสด้านการเปิดเผย ประกอบด้วยพฤติการณ์ต่อไปนี้

๓.๔.๑ ประชาชนได้เข้ามารับรู้ การทำงานของคณะกรรมการ
ตรวจสอบ

๓.๔.๒ ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดหา
การให้สัมปทานการออกกฎระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ

๓.๔.๓ ประชาชน สื่อมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ได้มีโอกาส
ควบคุมฝ่ายบริหาร โดยวิธีการต่าง ๆ มากขึ้น มีการใช้กลุ่มวิชาชีพภายนอก เข้ามาร่วมตรวจสอบ

๔. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการ
ซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผล
ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าว ไปประกอบการพิจารณา
กำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารใน
ระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและ ไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบ
ไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคี
ในสังคม ระดับการให้ข้อมูลเป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่าง
ผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผน โครงการ
และยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับใด ๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว
การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ หลักการมีส่วนร่วม
ประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ ๔ หลักการคือ

๔.๑ ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของ
การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผน โครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับ
การตัดสินใจของผู้วางแผน โครงการ และยังเปิด โอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับ
ใด ๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูล
เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ

๔.๒ ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่า
ระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูล
มากขึ้นและประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของ
ประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่าง ๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ
แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง รวมไปถึงการร่วมปรึกษาหารือ เป็นต้น

๔.๓ ระดับการวางแผนร่วมกัน และการตัดสินใจเป็นระดับขั้นที่สูงกว่า
การปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบ

ร่วมกันในการตัดสินใจ และวางแผนเตรียมโครงการ และเตรียมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการระดับนี้มักใช้ในกรณีที่เป็นเรื่องซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษา ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาหาร ใช้อินญาโตตุลาการเพื่อปัญหาข้อขัดแย้งและการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน เป็นต้น

๔.๔ ระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชน เป็นระดับขั้นที่สูงที่สุดของการมีส่วนร่วม คือเป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมของประชาชนและได้มีการพัฒนาสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้นจนอยู่ในระดับที่สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ และเกิดประโยชน์สูงสุด

๕. หลักสำนึกรับผิดชอบ (Accountability) มีความหมายกว้างกว่าความสามารถในการตอบคำถามหรืออธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมได้เท่านั้น ยังรวมถึงความรับผิดชอบในผลงานหรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ เป็นเรื่องของความพร้อมที่จะรับผิดชอบ ความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบได้โดยในแง่ของการปฏิบัติถือว่า สำนึกรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติ หรือทักษะที่บุคคลพึงแสดงออกเพื่อเป็นเครื่องชี้ว่า ได้ยอมรับในภารกิจที่ได้รับมอบหมายและนำไปปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบ ประกอบด้วยหลักการยี่ดั่งนี้

๕.๑ การมีเป้าหมายที่ชัดเจน การมีเป้าหมายชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญสิ่งแรกของระบบสำนึกรับผิดชอบกล่าวคือ องค์กรจะต้องทำการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของ การปฏิบัติการสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้ชัดเจนว่าต้องการบรรลุอะไรและเมื่อไรที่ต้องการเห็นผลลัพธ์นั้น

๕.๒ ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน จากเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ต้องประกาศให้ทุกคนได้รับรู้และเกิดความเข้าใจ ถึงสิ่งที่ต้องการบรรลุ และเงื่อนไขเวลาที่ต้องการให้เห็นผลงาน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เป็นเจ้าของโครงการสร้างวัฒนธรรมนี้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการประสานกำลังคนร่วมใจกันทำงาน เพื่อผลิตภาพโดยรวมขององค์กร

๕.๓ การปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จของการสร้างวัฒนธรรม สำนึกรับผิดชอบ อยู่ที่ความสามารถของหน่วยงานในการสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในองค์กร ผู้บริหารให้ความสนับสนุน แนะนำ ทำการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและมีการประสานงานร่วมมือกันทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กร

๕.๔ การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้อการทำงานอย่างไม่หยุดยั้ง ปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงนับว่าเป็นเรื่องปกติ และทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงมักจะมีการต่อต้าน การเปลี่ยนแปลงเสมอ

หน่วยงานต้องมีมาตรการในการจัดการกับพฤติกรรมต่อต้าน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อให้ทุกคนเกิดการยอมรับแนวความคิดและเทคโนโลยีใหม่ ๆ

๕.๕ การมีแผนการสำรอง ส่วนประกอบสำคัญขององค์การที่มีลักษณะวัฒนธรรม
สำนึกรับผิดชอบ ต้องมีการวางแผนฟื้นฟู ที่สามารถสื่อสารให้ทุกคนในองค์การ ได้ทราบและเข้าใจ
ถึงแผน และนโยบายขององค์การและที่สำคัญคือ ต้องมีการกระจายข้อมูลข่าวสาร ที่ถูกต้องสมบูรณ์
อย่างเปิดเผย

๕.๖ การติดตามประเมินผลการทำงาน องค์การจำเป็นต้องมีการติดตามและ
ประเมินผลการทำงานเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบดูว่าผลงานนั้นเป็นไปตามมาตรฐาน
คุณภาพงานที่กำหนดไว้หรือไม่ ผลงานที่พบว่ายังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ต้องมีการดำเนินการ
แก้ไขในทันที ขณะที่ผลงานที่ได้มาตรฐานต้องได้รับการยอมรับยกย่องในองค์การ

๖. หลักความคุ้มค่า (Value for Money) หลักการนี้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุด
แก่ส่วนรวมในการบริหารการจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สิ่งเหล่านี้เป็นผลในการ
ปฏิบัติอันเกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาลนั่นเอง ประกอบด้วย

๖.๑ การประหยัด หมายถึง

๖.๑.๑ การทำงานและผลตอบแทนบุคลากรเป็นไปอย่างเหมาะสม

๖.๑.๒ การไม่มีความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์

๖.๑.๓ การมีผลผลิตหรือบริการได้มาตรฐาน

๖.๑.๔ การมีการตรวจสอบภายในและการจัดทำรายงานการเงิน

๖.๑.๕ การมีการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๒ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด หมายถึง

๖.๒.๑ มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๒.๒ มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

๖.๒.๓ มีการใช้ผลตอบแทนตามผลงาน

๖.๓ ความสามารถในการแข่งขัน หมายถึง

๖.๓.๑ การมีนโยบาย แผน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย

๖.๓.๒ การมีการเน้นผลงานด้านบริการ

๖.๓.๓ การมีการประเมินผลการทำงาน

๖.๓.๔ ผู้บริหารระดับสูงมีสถานะผู้นำ^{๒๒}

^{๒๒} ถวิลวดี บุรีกุล, หลักธรรมาภิบาล, อ้างแล้ว. หน้า ๓๑.

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน ได้สรุปสาระสำคัญอันเป็นหลักพื้นฐานของธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ด้วยหลัก ๖ ประการ ดังนี้

๑. หลักนิติธรรม

ความหมายของนิติธรรม ได้แก่ กฎระเบียบ ข้อบังคับที่ใช้ในองค์กร เป็นข้อตกลงร่วมกันและการบังคับใช้ กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับดังกล่าวต้องเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับจากสมาชิกทุกฝ่ายในองค์กร กฎ และข้อบังคับเหล่านั้นต้องนำมาซึ่งความเสมอภาค ของสมาชิกในองค์กร รวมทั้งสร้างภาพเอื้อต่อการควบคุมและพัฒนาสังคมนั้นด้วย

แนวทางในการประยุกต์ใช้หลักนิติธรรมในองค์กร

๑. ให้ความรู้แก่สมาชิกในองค์กร เรื่องกฎระเบียบ ข้อบังคับ สิทธิเสรีภาพ บทบาทและความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กร รวมทั้งขอบเขตในการมีส่วนร่วม ในการบริหารแบบประชาธิปไตย

๒. การพัฒนาบุคลากรให้มีจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนและพัฒนาการผลิตบุคลากรให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ตัวชี้วัด กฎ ข้อบังคับ ระเบียบต่างๆ มีความเป็นธรรม สามารถปกป้องคนดี และลงโทษคนไม่ดี และมีการปรับปรุง ข้อบังคับ และระเบียบให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงก็จะเป็นดัชนีชี้วัด ที่สำคัญประการหนึ่ง

๓. องค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็วโปร่งใส ตรวจสอบได้ และได้รับกษยอมรับจากประชาชน ส่วนด้านการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความเป็นธรรม มีความประพฤติสุจริตปราศจากคอร์รัปชัน นอกจากนี้ขนาดองค์กร อัตราค่าจ้างและงบประมาณจะลดลง

๔. สภาพสังคมในองค์กร มีข้อร้องเรียน คดีความและการฟ้องร้องรวมทั้งสถิติการทำผิดกฎต่างๆ ลดลง คนในองค์กร ตระหนักในสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพของตนเอง รู้และเข้าใจกฎระเบียบข้อบังคับ และมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตย ในการแสดงความคิดเห็นในกรณีต่าง ๆ

๒. หลักคุณธรรม

ความหมายของคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนการทำงานให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต จนเป็นนิสัยประจำชาติ เป็นพลเมืองดี คือ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ได้แก่

สัจจะ คือ การรักษาความสัตย์

ทมะ คือ การรู้จักข่มใจตนเอง

ขันติ คือ การอดทน อดกลั้นและการอดออม

จาคะ คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต

แนวทางการดำเนินการตามหลักคุณธรรม

๑. สถาบันการส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝังเรื่องคุณธรรม จริยธรรม เริ่มจากเยาวชนในและนอกระบบการศึกษาของชาติอย่างจริงจัง
๒. รมรณรงค์ใช้หลักคุณธรรม อย่างกว้างขวางจริงจัง โดยเริ่มจากผู้บังคับบัญชา
๓. รมรณรงค์ให้สังคมร่วมสนับสนุนผู้ปฏิบัติที่มีคุณธรรมที่ถูกรังแก โดยผู้มีอำนาจเหนือกว่ารวมถึงการยอมรับ เชิดชูให้เกียรติ และการให้ Incentives ในรูปแบบต่าง ๆ
๔. องค์กรระดับต่างๆมีการจัดกิจกรรม ประชาสัมพันธ์ สร้างจิตสำนึกด้วยสื่อประเภทต่าง ๆ
๕. ทุกหน่วยงานภาครัฐ ควรมีหลักจริยธรรมของตนเองหรือจริยธรรมแต่ละสาขาวิชาชีพอย่างเปิดเผย

ตัวชี้วัดหลักคุณธรรม

๑. การร้องเรียน หรือร้องทุกข์ในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ทั้งในและนอกองค์กรลดลง
๒. คุณภาพชีวิตของคนในองค์กร มีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรในองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด
๓. องค์กรมีเสถียรภาพอยู่กันอย่างสงบสุข ด้วยความมีระเบียบวินัย
๓. หลักความโปร่งใส

ความหมายของความโปร่งใส คือ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในองค์กร โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เช่น บุคลากรในองค์กรรู้ขั้นตอน วิธีการทำงานที่ติดต่อกันและสามารถตรวจสอบการทำงานได้ภายในองค์กร จะต้องมีความโปร่งใสในการตัดสินใจในการบริหารงาน บริหารเงิน บริหารคน และมีการสื่อสารที่ดีภายในองค์กร เช่น มีการกระจายข่าวรายวันหรือรายสัปดาห์ ให้สมาชิกในองค์กรได้ทราบความเคลื่อนไหวขององค์กร

แนวทางในการสร้างความโปร่งใสในองค์กร

๑. ดำเนินการเห็นชอบของบุคลากรในหน่วยงานในเรื่องความโปร่งใสที่ต้องการจากบุคลากร
๒. บุคลากรตระหนักในความสำคัญและปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕

๓. ปรับปรุงระบบเอกสาร ระบบสารสนเทศให้เป็นระเบียบสะดวกต่อการใช้งานและการสืบค้นตรวจสอบของประชาชน

๔. จัดทำเอกสาร คู่มือเกี่ยวกับให้บริการของส่วนราชการที่เข้าใจง่ายสะดวกต่อการติดต่องานของหน่วยงานประชาชน

๕. มีระบบประชาสัมพันธ์ภายในและภายนอกองค์กร

๖. สร้างทัศนคติที่ดีในการให้บริการข้อมูลข่าวสารและตอบข้อสงสัยของประชาชน

ตัวชี้วัดความโปร่งใส

๑. สำรวจความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ

๒. จำนวนเรื่องกล่าวหา ร้องเรียน การถูกสอบสวนลดลง

๓. เกณฑ์ในการใช้ดุลยพินิจของหน่วยงานมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับ

๔. องค์กรมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณะ

๔. หลักความรับผิดชอบ

ความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นและตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถให้บรรลุผลสำเร็จสอดคล้องตามกฎหมาย ระเบียบขององค์กร ปฏิบัติงานอย่างมีจิตสำนึกต่อหน้าที่ สังคม ประชาชนและประเทศชาติ โดยคำนึงประโยชน์ของผู้รับบริการและส่วนรวมเป็นสำคัญ รวมทั้งยอมรับผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานดังกล่าวทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย ตลอดจนพร้อมแสดงข้อเท็จจริงในการประกอบภารกิจต่อสาธารณชนสามารถชี้แจงเหตุผลได้และพร้อมรับการตรวจสอบจากสาธารณะ

แนวทางในการดำเนินการตามหลักความรับผิดชอบ

๑. ผู้บังคับบัญชาเป็นแบบอย่างที่ดีรวมทั้งการสร้างแบบอย่างที่ดีด้วยการยกย่องและส่งเสริมความประพฤติของบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดี

๒. สร้างความรับผิดชอบของตนเอง โดยใช้การมีส่วนร่วมมีระบบตรวจสอบและการประเมินผลที่น่าเชื่อถือได้

๓. ส่งเสริมผู้มีความสามารถโดยการให้รางวัลและลงโทษที่เหมาะสมรวมทั้งในการจูงใจด้วยค่าตอบแทนและอื่น ๆ

ตัวชี้วัดเรื่องความรับผิดชอบ

๑. ได้รับการยอมรับและความพึงพอใจจากผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง

๒. ผลการปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

๓. คุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณ ความถูกต้อง ครบถ้วนรวมทั้งจำนวน ความผิดพลาดที่เกิดจากการปฏิบัติงานและจำนวนการเรียนร้องหรือการกล่าวหาที่ได้รับ

๕. หลักความมีส่วนร่วม

ความหมายของความมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือบุคคลในองค์กรทุกระดับ เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากการบริหารงานหรือ การดำเนินการต่าง ๆ ขององค์กร ได้ร่วมรับรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ รวมทั้ง ร่วม สนับสนุน ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเองได้ร่วมตัดสินใจ

แนวทางการสร้างความมีส่วนร่วม

๑. องค์กรต้องกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน พร้อมทั้งออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับให้บุคลากรในองค์กรถือปฏิบัติ รวมทั้งพัฒนากลไก ระบบการทำงานและการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเอื้อต่อการสนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรและประชาชนมีส่วนร่วม อย่างกว้างขวาง

๒. การกระจายอำนาจ การบริหารจัดการสู่บุคลากรตามหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย เพื่อให้บุคลากรสามารถบริหารภารกิจตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างตรงไปตรงตาม ความต้องการ

๓. รณรงค์และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึกให้บุคลากรและประชาชน เห็นคุณค่าและความสำคัญของการมีส่วนร่วม

๔. จัดทำข้อมูลชี้แนะแนวทางการมีส่วนร่วมในงาน/โครงการต่าง ๆ รวมทั้ง ให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง และประชาชน ซึ่งจะทำให้การมีส่วนร่วมนั้นมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

๕. แสดงผลลัพธ์จากการเข้ามามีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรมให้ผู้เกี่ยวข้องและ ประชาชน ได้ทราบพร้อมทั้งมีรางวัลตอบแทนแก่เจ้าของความคิดเห็นที่นำไปสู่การปฏิบัตินั้น ๆ

๖. สร้างหลักประกันในความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้เข้าร่วม แสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานขององค์กร

ตัวชี้วัดหลักความมีส่วนร่วม

๑. ความสัมฤทธิ์ผลของโครงการต่างๆ รวมถึงการประหยัดงบประมาณ
๒. ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบ
๓. จำนวนผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือจำนวนข้อเสนอแนะหรือเสนอ ข้อคิดเห็นจากบุคลากร/ผู้เกี่ยวข้อง/ประชาชน ในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ รวมถึงคุณภาพของการมีส่วนร่วม

๖. หลักความคุ้มค่า

ความหมายของหลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม รวมทั้งการรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความยั่งยืน
แนวทางการดำเนินการตามหลักความคุ้มค่า

๑. ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรต้องให้ความสำคัญ
  ๒. ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้สั้นหรือเบ็ดเสร็จในขั้นตอนเดียว เพื่อให้สะดวกและรวดเร็ว
  ๓. ปฏิบัติงานอย่างประหยัดทรัพยากร ประหยัดเวลาภายในระยะเวลาที่เหมาะสม
  ๔. กำหนดมาตรฐานการทำงานในหน้าที่และเป้าหมายให้ชัดเจน
  ๕. สร้างระบบความคุ้มค่า และรายงานผลการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับ เพื่อการตรวจสอบ
  ๖. เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธีการต่างๆ ที่นำไปสู่ความคุ้มค่า
  ๗. รับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรภายนอก เพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานในองค์กร
  ๘. ให้ความสำคัญกับระบบติดตามประเมินผลและควรประกาศให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนทราบเป็นระยะ ๆ
  ๙. ใช้ระบบการประเมินการปฏิบัติงาน (RBM) และใช้การสรรงบประมาณเป็นเครื่องมือในการพิจารณางบประมาณในโครงการ
  ๑๐. ปรับปรุงระเบียบปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักความคุ้มค่า
  ๑๑. ให้รางวัลหน่วยงาน/กลุ่ม/บุคลากรที่ดำเนินการในวิธีดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง
- คุณค่าที่สุด
- ตัวชี้วัดในหลักความคุ้มค่า
๑. ความพึงพอใจของผู้รับบริการ
  ๒. ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
    - ๒.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ
    - ๒.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ^{๒๓}

^{๒๓}สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี, (กรุงเทพมหานคร : อาทิตย์ โปรดักส์กรุ๊ป, ๒๕๔๖), หน้า ๖๐ – ๖๔.

จากความหมายและคำนิยามของหลักธรรมาภิบาลข้างต้น จึงสรุปสาระสำคัญของหลักธรรมาภิบาลได้ว่า หลักธรรมาภิบาล คือ หลักการพื้นฐานในการบริหารงาน ๖ ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นได้มีผู้ให้ความหมายไว้มากมายแตกต่างกันบ้าง แต่ในสาระสำคัญแล้วการปกครองย่อมมีความหมายเกี่ยวกับอำนาจเงินไม่อาจจะแยกออกจากกันได้ การปกครองท้องถิ่นจึงหมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือการกระจายอำนาจให้หน่วยปกครองที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจ ได้มีการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมดหรือแต่บางส่วนในการบริหารภายใต้ของเขตอำนาจหน้าที่และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย

ชูศักดิ์ เทียงตรง ได้ให้ความหมายขององค์การปกครองตนเองของท้องถิ่นไว้ว่า “องค์การปกครองตนเองของท้องถิ่นก็คือ องค์การที่ทำหน้าที่บริหารงานในแต่ละท้องถิ่น โดยมีที่ ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานอย่างอิสระ รวมทั้งมีอำนาจในการกำหนดนโยบายขององค์การปกครองตนเองของท้องถิ่นและยังกล่าวอีกว่าองค์การปกครองตนเองของท้องถิ่น คือ องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหารงานคลัง ของตนเอง และสภาพของท้องถิ่นที่มีสมาชิก ได้รับเลือกตั้งจากประชาชน”^{๒๔}

อุทัย หิรัญโต นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น คือการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นจัดการปกครองและดำเนินการบางอย่างเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การ มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งมาทั้งหมดหรือบางส่วนมีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม^{๒๕}

^{๒๔}ชูศักดิ์ เทียงตรง, การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น, (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๑), หน้า ๘-๑๐.

^{๒๕}อุทัย หิรัญโต, เทคนิคการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : ทิพย์อักษรการพิมพ์, ๒๕๒๓), หน้า ๒.

จากความหมายที่กล่าวแล้วข้างต้น สามารถแยกลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ได้ดังนี้

๑. มีความเป็นอิสระอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลางน้อยมาก พนักงานของท้องถิ่น
ย่อมอยู่ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบัญญัติของท้องถิ่นเอง

๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นนิติบุคคล ตั้งขึ้นโดยกฎหมาย แยกจากส่วนกลางมี
ขอบเขตการปกครองที่แน่นอน และผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งของประชาชนภายใต้ท้องถิ่น

๓. มีอำนาจอิสระในด้านการคลัง เช่น การจัดเก็บภาษีและหารายได้

๔. มีอำนาจอิสระในการวางนโยบายและมีการบริหารงานของตนเอง ซึ่งในส่วนนี้ หาก
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเพียงอำนาจหน้าที่ในการเสนอข้อแนะนำหรือให้คำปรึกษา โดยไม่มี
อำนาจหน้าที่ในการเสนอข้อแนะนำหรือคำปรึกษาโดยไม่มีอำนาจในการปฏิบัติก็ไม่ถือว่าเป็นการ
กระจายอำนาจอย่างแท้

เมื่อกล่าวถึงการปกครองท้องถิ่น โดยตนเอง ย่อมหมายถึงการบริหารด้วย เพราะ
วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นก็เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นร่วมกันปฏิบัติหรือดำเนินการ
ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลาย ได้แก่ คน เงิน วัสดุ สิ่งของและการจัดการ
ปกครองท้องถิ่นมีความหมายครอบคลุมถึงการบริหารงานด้วยจึงจำเป็นที่จะต้องเข้าใจถึงกิจกรรม
ในการบริหาร Administration as an Activity ด้วย

จากการที่นักวิชาการ ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ สามารถสรุปเป็น
แนวคิดหรือทฤษฎีที่ว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นได้ ๖ ทฤษฎี คือ

๑. ทฤษฎีเกี่ยวกับสังคมวิทยา

ปัจจัยทางสังคมวิทยามีอิทธิพลต่อการปกครองท้องถิ่นในอันที่จะเสริมสร้าง
จิตสำนึกและความรู้สึกร่วมกันในการพัฒนาท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับสังคมวิทยา
เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงพัฒนาการของการปกครองท้องถิ่นในแต่ละแห่ง โดยพยายามมุ่งเน้นว่า
ความรู้สึกผู้พบในพื้นที่นั้นมักจะเกิดขึ้นมาจากบุคคลที่อยู่ในพื้นที่นั้น หรืออาจกล่าวได้ว่า แนวคิดใน
การปกครองท้องถิ่นก็เพื่อที่จะสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร (Sense of Belonging) ในการ
บริหารการปกครองท้องถิ่นให้มากที่สุด

๒. ทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจ

ปัจจัยที่ทางเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการปกครองท้องถิ่นในอันที่จะตอบสนองต่อ
การแก้ปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นดังกล่าว คือ ประชาชนในท้องถิ่นจะมีวิถี
ชีวิตที่แตกต่างกันไปตามลักษณะและสภาพของชุมชนนั้น ๆ เช่น ในกรณีที่มีสภาพท้องถิ่นเป็น
ชุมชนชนบทก็จะมีผลทำให้ประชาชนมีวิถีชีวิตค่อนข้างยากจน การบริหารการปกครองท้องถิ่น

จึงเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อการแก้ปัญหาและความต้องการของประชาชนทางเศรษฐกิจ โดยใช้พลังชุมชนในการพัฒนาตนเอง

๓. ทฤษฎีเกี่ยวกับภูมิศาสตร์

ทฤษฎีนี้จะมีอิทธิพลต่อการจัดรูปแบบแต่ละ โครงสร้างของการบริหารการปกครองท้องถิ่นในแต่ละแห่งแตกต่างกันกล่าวคือ ในกรณีที่มีอาณาเขตกว้างขวาง แต่มีความหนาแน่นของประชากรน้อยการจัดรูปแบบของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็อาจจะเป็นไปแบบหนึ่ง หรือกรณีประชากรมีความหนาแน่นมาก ก็จะเป็นไปอีกแบบหนึ่งก็ได้

๔. ทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมาย

ในการบริหารการปกครองท้องถิ่น เมื่อพิจารณาถึงลักษณะที่สำคัญของการปกครองท้องถิ่นแล้วจะเป็นว่าการจัดรูปแบบการปกครองท้องถิ่นในบานะที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งจัดตั้งโดยกฎหมายแยกจากรัฐบาลหรือส่วนกลางมีขอบเขตการปกครองที่ ๑ มีคณะผู้บริหารที่ได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชนในท้องถิ่น อาจกล่าวได้ว่าระบบการบริหารการปกครองท้องถิ่น มีลักษณะที่เป็นไปตามตัวบทกฎหมายที่กำหนด

๕. ทฤษฎีเกี่ยวกับการเมือง

การบริหารการปกครองท้องถิ่นจะเกี่ยวข้องกับประเด็นทางการเมืองโดยตรง คือท้องถิ่นจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดสรรผลประโยชน์และคุณค่าทางสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม คือ จะมีลักษณะเป็นกระบวนการแสวงหาและใช้อำนาจในท้องถิ่น ซึ่งคณะผู้บริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมักจะได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชน ซึ่งที่มาของผู้บริหารจำเป็นที่จะต้องผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ การเลือกตั้ง การมีกิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมือง การจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ การแสดงออกของประชาชน ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวมีผลทำให้การบริหารการปกครองท้องถิ่นเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

๖. ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

เมื่อมีการจัดองค์การขึ้นตามกฎหมาย การบริหารองค์การดังกล่าวจำเป็นที่จะต้องอาศัยหลักการแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารมาประยุกต์ใช้ในการที่จะบริหารขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการบริหารและการเมืองไม่สามารถแยกขาดออกจากกันได้เด็ดขาด เปรียบเสมือนว่าการเมืองและการบริหารเป็นเสมือนคนละหน้าของเหรียญเดียวกัน ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทั่วไป เช่น การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

๑. การปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองระบบประชาธิปไตย เพราะ เหตุว่าการปกครองท้องถิ่นมีจุดหมายเพื่อให้ประชาชนรู้จักปกครองตนเองตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชนในระดับท้องถิ่นเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในกลไกการปกครองระบอบประชาธิปไตย

๒. การปกครองท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ

๓. การปกครองท้องถิ่น จะส่งเสริมสนับสนุนให้การบริการสนองต่อความต้องการของประชาชนและดำเนินการไปได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของประชาชน

๔. การปกครองท้องถิ่นช่วยให้ภารกิจของรัฐบาลในส่วนกลางลดน้อยลงทำให้รัฐบาลสามารถอุทิศเวลาเพื่อการปกครองและการบริหารระดับชาติ เพื่อส่วนรวมได้มากยิ่งขึ้น การปกครองท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญพอสรุปได้ ๒ ประการ คือ ประการแรก เป็นกลไกสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเมืองในระบอบประชาธิปไตย และประการที่สอง เป็นกลไกสำคัญในการสนองตอบความต้องการของประชาชนในรูปแบบของการให้บริการต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้การปกครองท้องถิ่นจึงมีประโยชน์ช่วยส่งเสริมให้เกิดเสรีภาพความเจริญก้าวหน้าและเสถียรภาพ

สรุป การปกครองท้องถิ่นเป็นผลมาจากหลักการกระจายอำนาจเพื่อ วัตถุประสงค์ในการพัฒนาทางการเมืองและพัฒนาท้องถิ่น โดยส่วนรวม การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ ความเป็นนิติบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองของตนเองของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

๒.๕ การปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์กรบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประเด็นที่สำคัญดังนี้

๑. ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

เดิมสภาตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่ง กระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๒๒/๒๔๕๕ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๔๕๕ ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นที่ราษฎรเป็นส่วนร่วม อันจะเป็นทางนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้วยวิธีจัดให้มีสภาตำบลและคณะกรรมการตำบลขึ้น

๒. การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๐๕ กระทรวงมหาดไทย ได้ออกคำสั่ง ที่ ๒๗๕/๒๕๐๕ เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน (ฉบับที่ ๒) ขึ้นโดยรวมคณะกรรมการตำบลและสภาตำบล เข้าเป็นองค์กรเดียว เช่นเดียวกับการปกครองของสุขาภิบาล ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพการณ์ยิ่งขึ้น และให้สอดคล้องกับ โครงการพัฒนาเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ลงมติรับหลักการ

วันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖ แก้ไขปรับปรุง ระเบียบบริหารของตำบลและให้ปรับปรุงตำบลให้เป็นสภาตำบล ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้ ภายใน ๓ ปี เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในขณะนั้น และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ ในการบริหาร

การที่สภาตำบลไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำให้การบริหารงานไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพขาดความคล่องตัวในการบริหาร รัฐบาลจึงปรับปรุงฐานะของสภาตำบลเสียใหม่ให้เป็นนิติบุคคล เพื่อให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๖ และยกฐานะสภาตำบลซึ่งมีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็น ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๔๓ ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และ คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา ๔๔

พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกาเล่มที่ ๑๑๑ ตอนที่ ๕๓ ก. ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๓๗

เกณฑ์ที่กำหนดให้สภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลไปตาม พ.ร.บ. สภาตำบลเป็น องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหาร ส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๔๐ สภาตำบลที่มีรายได้โดยรวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดกันสามปี เฉลี่ยไม่

ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท ตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยในวรรคสอง อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาในประกาศนั้นให้ระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย

กระทรวงมหาดไทย ได้ประกาศจัดตั้งสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ตาม นัยมาตรา ๔๐ และมาตรา ๕๕ แห่ง พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๑๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมจากผลของพระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลให้มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ขึ้นตามลำดับดังนี้

๑. ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ มีสภาตำบลที่ได้ยกฐานะเป็น อบต.	๖๑๗	ตำบล
๒. ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ มีสภาตำบลที่ได้ยกฐานะเป็น อบต.	๒,๑๔๓	ตำบล
๓. ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ มีสภาตำบลที่ได้ยกฐานะเป็น อบต.	๓,๖๓๗	ตำบล
๔. ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ มีสภาตำบลที่ได้ยกฐานะเป็น อบต.	๓๕๐	ตำบล
รวม อบต.ที่ได้ประกาศจัดตั้งแล้วทั้งสิ้น	๖,๗๔๗	ตำบล

๓. การจัดการปกครองและการบริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคลและโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

๓.๑ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดให้มีสมาชิกประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารจำนวนหกคน และในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีเพียงสองหมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละสามคน

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยประธานสภาและรองประธานสภา ซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้นายอำเภอแต่งตั้งประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๓.๒ นายองค์การบริหารส่วนตำบล

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๓.๒.๑ กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

๓.๒.๒ สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓.๒.๓ แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

๓.๒.๔ วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๓.๒.๕ รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓.๒.๖ ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลและกฎหมายอื่น

๓.๓ อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓.๓.๑ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมตามมาตรา ๖๖

๓.๓.๒ อำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบังคับให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำตามมาตรา ๖๗ มีดังนี้

๑) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
๒) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

๓) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

๔) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๕) ส่งเสริมการศึกษา และวัฒนธรรม

๖) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และคนพิการ

๗) คุ้มครองดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๘) บำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรได้ตามความเหมาะสม

๓.๓.๓ อำนาจหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำได้ ตามมาตรา ๖๘ มีดังนี้

- ๑) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
- ๒) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- ๓) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- ๔) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ สวนสาธารณะ
- ๕) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- ๖) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- ๗) บำรุงส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- ๘) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- ๙) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๑๐) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- ๑๑) กิจกรรมเกี่ยวกับการพาณิชย์
- ๑๒) การท่องเที่ยว
- ๑๓) การผังเมือง

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อน และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

สิ่งที่ท้าทายต่อองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อยู่ในขณะนี้ คือ การปรับกลยุทธ์ทัศนคติ วิธีคิด วิธีการทำงานของบุคลากรของ องค์การบริหารส่วนตำบลไปสู่การเป็น “ราชการยุคใหม่” มุ่งปฏิบัติเพื่อเป้าหมาย คือ การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า และให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๒.๖ สภาพทั่วไปของพื้นที่ที่วิจัย

องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเขียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เดิมฐานะเป็นสภาตำบลและเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้ประกาศลงใน ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๑ ตอนที่ ๓ ก. ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๓๗

๑. สภาพทั่วไป

องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้ามีขนาดพื้นที่ ๒๒.๓๘ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๓,๕๘๗.๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๗ ของพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวนหมู่บ้าน ๑๒ หมู่บ้าน ประชากรรวมทั้งสิ้น ๔,๓๔๘ คน แยกเป็นชาย ๒,๑๗๕ คน หญิง ๒,๑๖๕ คน จำนวนครัวเรือน ๘๐๗ ครัวเรือน

ลักษณะภูมิประเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ ๑๓๐-๑๖๐ เมตร มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลอื่น ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลบ้านเชียง อำเภอเขียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลมะฮี อำเภอรวิชนบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลหมูม้น อำเภอเขียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลพลับพลา อำเภอเขียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

๒. โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีพนักงานส่วนตำบลและกำหนดโครงสร้างในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

๑. สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานบริหารทั่วไป งานธุรการ งานพิมพ์คดี งานการเจ้าหน้าที่ งานสวัสดิการ งานการประชุม งานแผนพัฒนาตำบล งานจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี งานขออนุมัติดำเนินการตามข้อบัญญัติ และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

๒. ส่วนการคลัง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเก็บรักษาเงิน การเบิกจ่ายเงินการฝากเงิน การรับเงิน การหักภาษีเงินได้และการนำส่งภาษี งานการประชุม งานแผนพัฒนาตำบล งานจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี งานขออนุมัติดำเนินการตามข้อบัญญัติและงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

๓. ส่วนโยธา มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานสำรวจ ออกแบบเขียนแบบถนน อาคาร สะพาน แหล่งน้ำ งานงบประมาณค่าใช้จ่ายตามโครงการ งานควบคุมอาคาร งานการก่อสร้างและ

ซ่อมบำรุงทางอาคาร สะพานแหล่งน้ำ งานควบคุมการก่อสร้าง งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

๓. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังนี้

๓.๑ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๓.๒ องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำสิ่งต่าง ๆ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ จัดให้มีการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

๓.๒.๒ รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

๓.๒.๓ ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

๓.๒.๔ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓.๒.๕ ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

๓.๒.๖ ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

๓.๒.๗ คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๒.๘ ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามทางราชการมอบหมาย

๓.๓ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ ได้ตามกฎหมายกำหนด

๓.๓.๑ ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร

๓.๓.๒ ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง โดยวิธีอื่น ๆ

๓.๓.๓ ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

๓.๓.๔ ให้มีการบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ

๓.๓.๕ ให้มีการส่งเสริมกลุ่มเกษตรและกิจการสหกรณ์

๓.๓.๖ ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว

๓.๓.๗ บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

๓.๓.๘ การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน

๓.๓.๙ หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓.๓.๑๐ ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

๓.๓.๑๑ กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

๓.๔ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบังคับตำบลเพื่อใช้บังคับในตำบล ได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกรณีนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้มีการกำหนดโทษปรับเกิน ๕๐๐ บาท

๓.๕ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำกิจการนอกเขตขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือหน่วยการบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อกระทำกิจกรรมการร่วมกันได้ ทั้งนี้เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องและกิจการนั้นเป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ตนเอง

จากการสำรวจเบื้องต้นถึง โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล พระเจ้า จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีอำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อน และตอบสนองความต้องการของประชาชนตามระเบียบและกฎหมายที่กำหนด ประกอบกับหลักคุณธรรมจริยธรรม ตามวิถีของสังคมคนไทย

สิ่งที่ท้าทายต่อองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้าอยู่ในขณะนี้ คือ การปรับกลยุทธ์ทัศนคติ วิธีคิด วิธีการทำงานของบุคลากร ไปสู่การเป็น “ราชการยุคใหม่” มุ่งปฏิบัติเพื่อเป้าหมาย คือ การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า และให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีพนักงานเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานตามนโยบาย

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กัลยา เนติประวัตติ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การยอมรับรูปแบบการจัดองค์การทางสังคมแบบใหม่ ตามหลักบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ในองค์การภาครัฐ กรณีสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผลการวิจัยพบว่า “อายุ ตำแหน่งงาน ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และความรู้ความเข้าใจในหลักบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีนั้น มีความสัมพันธ์กับการยอมรับรูปแบบการจัดองค์การทางสังคมแบบใหม่”^{๒๖}

ชาติชาย นรเศรษฐาภรณ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ธรรมชาติในในความหมายของภาครัฐ เอกชน และประชาชน กรณีโครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนถ่านหิน หินกรูด ผลการวิจัยพบว่า “การสร้างหลักธรรมาภิบาลในมุมมองของภาครัฐและเอกชนนั้น ใช้หลักนิติธรรมเป็นศูนย์กลางของการสร้างหลักอื่น ๆ อาทิ หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส และหลักคุณธรรม ส่วนมุมมองของประชาชน เห็นว่า หลักการมีส่วนร่วมเป็นศูนย์กลางของการสร้างหลักอื่น ๆ ตามหลักธรรมาภิบาล”^{๒๗}

สุวรรณ ทองคำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี” ผลการวิจัยพบว่า

๑) ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายหลัก ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมากเกือบทุกหลัก ยกเว้นหลักคุณธรรม บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมากที่สุด

๒) ผู้บริหารโรงเรียนเกือบทุกคุณลักษณะและสถานภาพส่วนใหญ่ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมาก ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด

๓) ผู้บริหารโรงเรียนที่วัยวุฒิไม่เกิน ๕๐ ปี ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

^{๒๖} กัลยา เนติประวัตติ, “การยอมรับรูปแบบการจัดองค์การทางสังคมแบบใหม่ ตามหลักบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ในองค์การภาครัฐ : กรณีสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), ๒๕๔๔, ๑๐๒ หน้า.

^{๒๗} ชาติชาย นรเศรษฐาภรณ์, “ธรรมาภิบาลในความหมายของภาครัฐ เอกชน และประชาชน : กรณีโครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนถ่านหินกรูด”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๔๕, ๓๕ หน้า.

มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิมากกว่า ๕๐ ปี ผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าลงมา ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การบริหารไม่เกิน ๑๐ ปี ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์บริหาร ๑๑-๒๐ ปี ตามลำดับและผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนขนาดกลางส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กตามลำดับ^{๒๔}

ภักดี ศรีเมือง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนมีความคิดต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกันเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่า และด้านความโปร่งใสตรวจสอบได้ตามลำดับ และประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดต่อการนำหลักธรรมาภิบาลด้านความคุ้มค่า และด้านนิติธรรมมาบริหารแตกต่างกัน ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลด้านคุณธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่า ด้านความโปร่งใสตรวจสอบได้ และด้านนิติธรรมมาบริหารแตกต่างกัน”^{๒๕}

สุวิชา กาดำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ศึกษาเฉพาะกรณี สถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๓ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า “ผู้บริหารและครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การบริหารสถานศึกษา หรือโรงเรียนให้นำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ทั้งในด้านระเบียบ กฎหมายต่าง ๆ คุณธรรม จริยธรรมของครู การบริหาร โปร่งใส ตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาในการบริหารจัดการ ความรับผิดชอบและความคุ้มค่าในการใช้วัสดุอุปกรณ์การศึกษา

^{๒๔}สุวรรณ ทองคำ, “สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏเทพสตรี), ๒๕๔๕, ๒๒๘ หน้า.

^{๒๕}ภักดี ศรีเมือง, “การนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๘, ๑๒๘ หน้า.

จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากต่อการบริหารและการดำเนินกิจกรรมภายในสถานศึกษา กล่าวคือ ทำให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดความรักความสามัคคี ความเสมอภาคและที่สำคัญสามารถให้บริการในลักษณะเชื่อมโยงงานด้านการศึกษาแก่นักเรียนและชุมชน ได้ดียิ่งขึ้น”^{๑๐}

มนัส แก้วเนียม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก”^{๑๑}

ไพบุลย์ จิโนวัฒน์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต ๒ ภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า “การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต ๒ ภาคใต้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักคุณธรรมนำมาใช้ในการปฏิบัติงานสูงที่สุดและอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความโปร่งใส ตามลำดับ ทั้ง ๕ ด้านผู้บริหารนำมาใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก”^{๑๒}

นันทนา ศิริวงศ์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกตาม

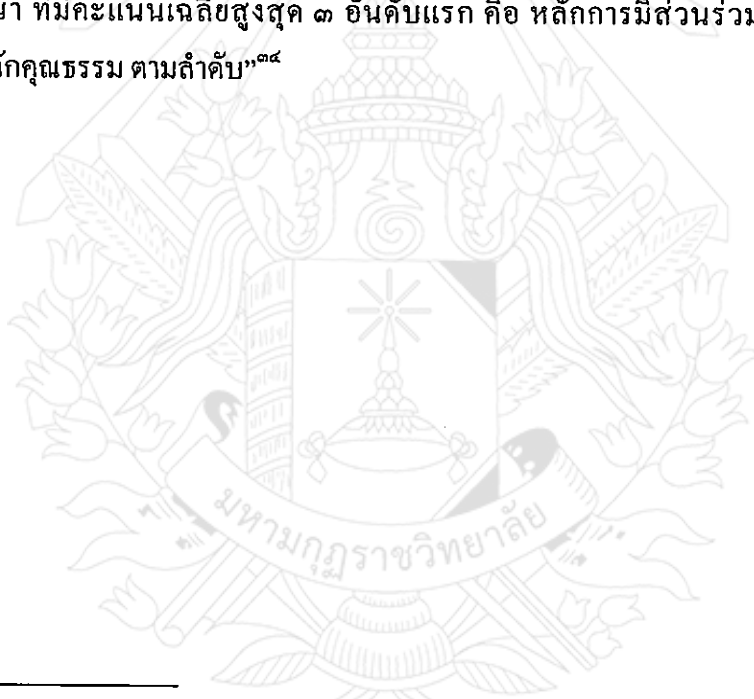
^{๑๐} สุวิชา กาคำ, “การบริหารสถานศึกษาตามหลักการจัดการบ้านเมืองที่ดี ศึกษาเฉพาะกรณี สถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๓ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๕, ๑๒๗ หน้า.

^{๑๑} มนัส แก้วเนียม, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๑, ๕๗ หน้า.

^{๑๒} ไพบุลย์ จิโนวัฒน์, “การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต ๒ ภาคใต้”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๑, ๑๑๔ หน้า.

เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการในทุกด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีการใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการในด้านหลักความคุ้มค่าและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง และในด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก”^{๓๓}

ประดิษฐ์ หล้าทู่ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนนางานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๕ ผลการวิจัยพบว่า “สภาพการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน สังกัดศูนย์เครือข่ายโรงเรียนนางานศึกษา อำเภอสีชมพู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๕ เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง ๖ ด้าน พบว่ามีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารอยู่ในระดับ ปานกลาง คือ หลักนิติธรรม และหลักความโปร่งใส มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารอยู่ในระดับ มาก คือ หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า ทั้งนี้ หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารสถานศึกษา ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักคุณธรรม ตามลำดับ”^{๓๔}

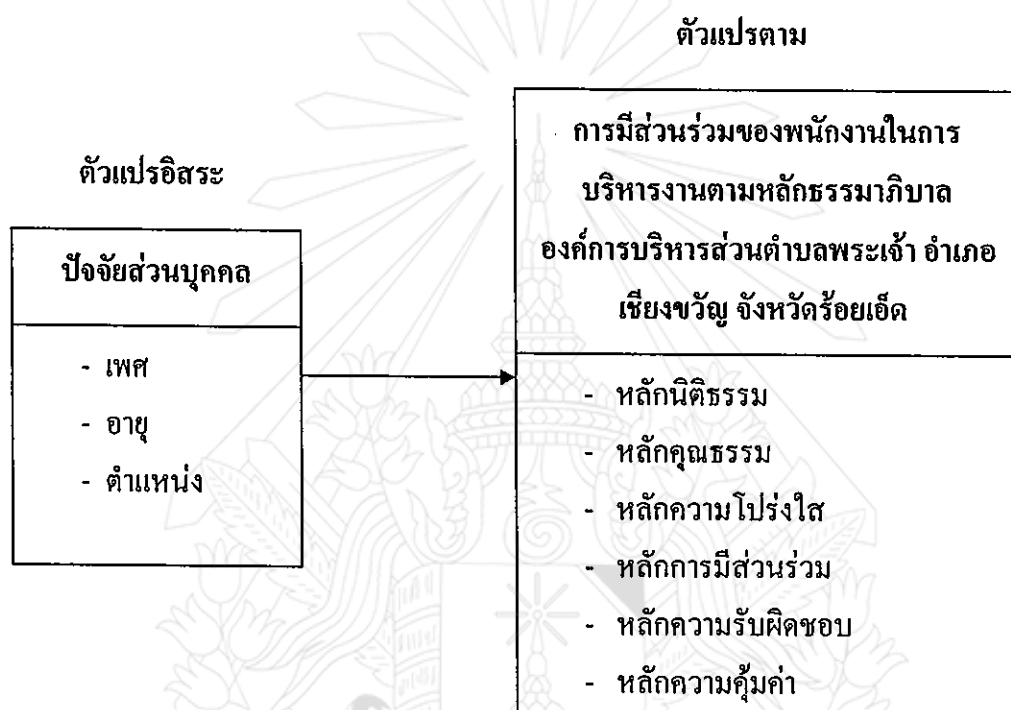

^{๓๓} นันทนา ศิริวงศ์, “ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดสงขลา”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๑, ๑๕๕ หน้า.

^{๓๔} ประดิษฐ์ หล้าทู่, “การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนนางาน ศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๕”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๑, ๕๕ หน้า.

๒.๗ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัย การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำหลักธรรมาภิบาลที่กระทรวงศึกษาธิการได้สรุปหลักการพื้นฐานไว้ ๖ ประการ^{๓๕} มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งสามารถแสดงเป็นแผนภูมิดังนี้

แผนภูมิที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

^{๓๕} กระทรวงศึกษาธิการ, เอกสารประกอบการศึกษด้วยตัวเอง, อ้างแล้ว, หน้า ๑๐๕ – ๑๐๖.

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด” ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๒ เทคนิควิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือ
- ๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๑.๑ ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้าง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๕๕ คน* ประกอบด้วย

- ๑) พนักงานส่วนตำบล จำนวน ๑๕ คน
- ๒) ลูกจ้าง จำนวน ๑๖ คน
- ๓) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๒๔ คน

๓.๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการเทียบจำนวนประชากรกับตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (R.V. Krejcie and D.W. Morgan) จากจำนวนประชากร ๕๕ คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๘ คน

---

*องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า, “แผนพัฒนาตำบล ๓ ปี (๒๕๕๑ – ๒๕๕๓)”, ร้อยเอ็ด : องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า, ๒๕๕๑, (อัดสำเนา).

๓.๒ เทคนิควิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ เทียบจำนวนประชากรกับตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (R.V. Krejcie and D.W. Morgan)^๒ จากจำนวนประชากร ๕๕ คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๘ คน

๓.๒.๒ คำนวณสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนมากน้อยของกลุ่มประชากร ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มประชากร

ลำดับที่	กลุ่มประชากร	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
๑	พนักงานส่วนตำบล	๑๕	๑๓
๒	ลูกจ้าง	๑๖	๑๔
๓	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	๒๔	๒๑
	รวม	๕๕	๔๘

๓.๒.๓ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยใช้ดุลยพินิจพิจารณาว่าบุคคลใดน่าจะเป็นตัวแทนที่ดี แล้วเลือกเอาบุคคลนั้น จนครบตามกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มประชากรแต่ละกลุ่ม

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นเอง โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และตำแหน่ง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเขิขงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

^๒บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สุริยสาส์น, ๒๕๔๕), หน้า ๔๓.

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล รวม ๖ ด้าน ได้แก่ ด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ และด้านความคุ้มค่า

๓.๔ การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและทดสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยเครื่องมือใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนดังนี้

๓.๓.๑ ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดเกี่ยวกับหลักการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

๓.๓.๒ ร่างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้เกี่ยวกับหลักการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

๓.๓.๓ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาขอคำแนะนำในการกำหนดประเด็นคำถามที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายตรวจสอบสำนวนภาษาความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม และปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ

๓.๓.๔ เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขความเที่ยงตรงทั้ง โครงสร้าง เนื้อหา และสำนวนภาษา จำนวนสามท่าน ดังนี้

๑) นายไพโรจน์ จิตจักร์ ตำแหน่ง ปลัดอำเภอ (อาวุโส)

๒) นายยืนยง หงส์ทอง ตำแหน่ง ท้องถิ่นอำเภอเชิงขวัญ

๓) นายสมใจ จุฑาผาด ตำแหน่ง ครู อันดับ ก.ศ.๒

๓.๓.๕ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องอีกครั้ง

๓.๓.๖ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

๓.๓.๗ การทดสอบคุณภาพของแบบสอบถาม นำข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์ จำนวน ๓๐ ข้อ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)^๓ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๘๕

๓.๓.๘ จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับประชากรตัวอย่างต่อไป

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๘.

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๓.๕.๑ ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นำเรียนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

๓.๕.๒ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย และผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด จำนวน ๔๘ ชุด

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

๓.๕.๑ นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ

๓.๕.๒ นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้แล้วมาดำเนินการให้คะแนนตามเกณฑ์

๓.๕.๓ นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

๓.๕.๔ วิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ แล้วแปลผลตามเกณฑ์ตัดสินผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๔.๕๑ - ๕.๐๐ หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๓.๕๑ - ๔.๕๐ หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๒.๕๑ - ๓.๕๐ หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๑.๕๑ - ๒.๕๐ หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๑.๐๐ - ๑.๕๐ หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

๓.๕.๕ วิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยการหาค่า t-test และ F-test

๓.๕.๖ วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล โดยการแจกแจงความถี่

๓.๕.๗ นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๗.๑ การหาค่าคุณภาพของแบบสอบถาม

๑) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)^๔ คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right)$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
k	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
S_i^2	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

๓.๗.๒ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

๑) ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$p = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P	แทน	ร้อยละ
f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๕.

๒) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คำนวณจากสูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนคน

๓) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณจากสูตรดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N - (N - 1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	X^2	แทน	ผลรวมกำลังสอง ของคะแนนในกลุ่ม
	$\sum$	แทน	ผลรวม

๔) ค่า t-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระสองกลุ่ม

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤติในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ
	S_1, S_2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ
	n_1, n_2	แทน	จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ

๕) ค่า F-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระสามกลุ่ม

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
	MS_B	แทน	ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_W	แทน	ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

- ๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- ๔.๒ ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- ๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	กลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มสองกลุ่ม (Independent)
p	แทน	ค่า p - value ค่าความน่าจะเป็น
F	แทน	ทดสอบความแตกต่างตั้งแต่ ๓ กลุ่มขึ้นไป
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง (Mean of Square)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔.๒ ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยรวมและรายด้าน

ตอนที่ ๓ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ของพนักงานที่มี เพศ อายุ และตำแหน่งต่างกัน

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ข้อมูลที่ได้ในส่วนนี้นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยแสดงในตาราง ดังนี้

ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๒๘	๕๘.๓๓
หญิง	๒๐	๔๑.๖๗
รวม	๔๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๓๓ และเป็นเพศหญิง จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๖๗

ตารางที่ ๔.๒ แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านกลุ่มอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
๒๐ - ๒๕ ปี	๖	๑๒.๕๐
๒๖ - ๓๕ ปี	๑๒	๒๕.๐๐
๓๖ - ๔๕ ปี	๒๐	๔๑.๖๗
๔๖ ปีขึ้นไป	๑๐	๒๐.๘๓
รวม	๔๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๖๗ รองลงมาอายุระหว่าง ๒๖ - ๓๕ ปี จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ อายุ ๔๖ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๘๓ และอายุ ๒๐ - ๒๕ ปี จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๐

ตารางที่ ๔.๓ แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
พนักงานส่วนตำบล	๑๓	๒๗.๐๘
ลูกจ้าง	๑๔	๒๙.๑๗
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	๒๑	๔๓.๗๕
รวม	๔๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๗๕ รองลงมาตำแหน่ง ลูกจ้าง จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๑๗ และพนักงานส่วนตำบล จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๐๘

ตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน
ตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตาม
หลักธรรมาภิบาล ของพนักงานส่วนตำบลโดยรวม และรายด้าน

การมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านหลักนิติธรรม	๓.๖๐	๐.๕๑	มาก
๒. ด้านหลักคุณธรรม	๓.๘๑	๐.๘๓	มาก
๓. ด้านหลักความโปร่งใส	๓.๗๔	๐.๕๐	มาก
๔. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	๓.๕๗	๐.๕๑	มาก
๕. ด้านหลักความรับผิดชอบ	๓.๖๖	๐.๕๔	มาก
๖. ด้านหลักความคุ้มค่า	๓.๘๐	๐.๘๘	มาก
รวม	๓.๗๖	๐.๕๐	มาก

(n = ๔๘)

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า พนักงานส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้าน
หลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความ
รับผิดชอบ และด้านหลักนิติธรรม ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตาม
หลักธรรมาภิบาลของพนักงานส่วนตำบล ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมและรายข้อ

ด้านหลักนิติธรรม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำคัญให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในท้องถิ่น	๓.๕๔	๐.๕๘	มาก
๒. ร่วมประชาสัมพันธ์กฎหมายระเบียบข้อบังคับให้หน่วยงานอื่นและประชาชนทราบ	๓.๕๘	๐.๘๒	มาก
๓. ร่วมเป็นคณะทำงานกำกับดูแลให้มีการดำเนินงานตามระเบียบข้อบังคับต่างๆ	๓.๕๔	๐.๕๘	มาก
๔. ร่วมจัดทำเทศบัญญัติตำบลให้ถูกต้องและเป็นธรรม	๓.๖๒	๐.๕๕	มาก
๕. ร่วมปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและหน้าที่ความรับผิดชอบ	๓.๗๓	๐.๗๗	มาก
รวม	๓.๖๐	๐.๕๑	มาก

(n = ๔๘)

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า พนักงานส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรกคือ ร่วมปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและหน้าที่ความรับผิดชอบ ร่วมจัดทำเทศบัญญัติตำบลให้ถูกต้องและเป็นธรรม และ ร่วมประชาสัมพันธ์กฎหมายระเบียบข้อบังคับให้หน่วยงานอื่นและประชาชนทราบ

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตาม
 หลักธรรมาภิบาลของพนักงานส่วนตำบล ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมและรายข้อ

ด้านหลักคุณธรรม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ร่วมปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนด้วยความซื่อสัตย์ จริงใจ และอดทน	๔.๓๕	๐.๖๒	มาก
๒. ร่วมรณรงค์และสนับสนุนให้ อบต. ใช้หลักคุณธรรมอย่าง กว้างขวางและจริงจังเพื่อบริหารจัดการและปฏิบัติงานที่ดี	๔.๐๘	๐.๗๑	มาก
๓. ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรม ประชุมสัมมนา คุณธรรมจริยธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล	๓.๔๔	๐.๕๖	ปานกลาง
๔. ร่วมเสนอการรับเรื่องราวร้องทุกข์และขั้นตอนการปฏิบัติต่อเรื่อง ร้องทุกข์ในการดำเนินงานของ อบต.	๓.๔๘	๐.๕๒	ปานกลาง
๕. ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของ พนักงานส่วนตำบล	๓.๗๑	๐.๕๖	มาก
รวม	๓.๘๑	๐.๘๓	มาก

(n = ๔๘)

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า พนักงานส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
 ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่
 ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ๓ ข้อ และระดับปานกลาง ๒ ข้อ โดย
 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ ร่วมปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่
 ประชาชนด้วยความซื่อสัตย์ จริงใจ และอดทน ร่วมรณรงค์และสนับสนุนให้ อบต. ใช้หลัก
 คุณธรรมอย่างกว้างขวางและจริงจังเพื่อบริหารจัดการและปฏิบัติงานที่ดี และร่วมเสนอความคิดเห็น
 เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของพนักงานส่วนตำบล

ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตาม
 หลักธรรมาภิบาลของพนักงานส่วนตำบล ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมและรายข้อ

การบริหารงานด้านหลักความโปร่งใส	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ร่วมสร้างจิตสำนึกให้พนักงานส่วนตำบลปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส	๓.๘๕	๐.๘๕	มาก
๒. ร่วมรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภายนอก ผู้มีส่วนได้เสีย และประชาชนทั่วไปเพื่อนำมาปรับปรุงและแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน	๓.๖๒	๐.๘๔	มาก
๓. ร่วมปฏิบัติงานตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารโดยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานให้ประชาชนทั่วไปทราบ	๔.๑๒	๐.๘๑	มาก
๔. เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างด้วยความบริสุทธิ์โปร่งใส	๓.๕๒	๐.๕๘	มาก
๕. ร่วมเสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของ อบต.	๓.๖๒	๐.๕๗	มาก
รวม	๓.๗๔	๐.๕๐	มาก

(n = ๔๘)

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า พนักงานส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเนียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ ร่วมปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารโดยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานให้ประชาชนทั่วไปทราบ ร่วมสร้างจิตสำนึกให้พนักงานส่วนตำบลปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส และร่วมรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภายนอก ผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนทั่วไปเพื่อนำมาปรับปรุงและแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน

ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตาม
 หลักธรรมาภิบาลของพนักงานส่วนตำบล ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมและรายข้อ

ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ร่วมปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจและเต็ม ความสามารถ	๔.๔๒	๐.๗๒	มาก
๒. ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เอื้อต่อการทำงาน หรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลง โดยกำหนดมาตรการที่เหมาะสม เพื่อให้พนักงานยอมรับ	๓.๖๐	๐.๕๓	มาก
๓. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการทำงานของพนักงาน ส่วนตำบล คณะผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต.	๓.๖๕	๐.๕๔	มาก
๔. ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความประพฤติของคณะผู้บริหาร พนักงานส่วนตำบล และสมาชิก อบต.	๓.๕๒	๐.๕๕	มาก
๕. ร่วมตระหนักในสิทธิหน้าที่และความสำนึกในความรับผิดชอบ ต่อสังคม	๔.๒๓	๐.๕๖	มาก
รวม	๓.๕๗	๐.๕๑	มาก

(n = ๔๘)

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า พนักงานส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
 ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวม
 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย
 ๓ อันดับแรก คือ ร่วมปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ และเต็มความสามารถ ร่วม
 ตระหนักในสิทธิหน้าที่และความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม และร่วมแสดงความคิดเห็น
 เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เอื้อต่อการทำงาน หรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลง โดยกำหนดมาตรการที่เหมาะสม
 เพื่อให้พนักงานส่วนตำบลยอมรับตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตาม
 หลักธรรมาภิบาล ของพนักงานส่วนตำบล ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมและรายข้อ

ด้านหลักความรับผิดชอบ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ร่วมรับฟัง และพิจารณาเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในการ ดำเนินงาน อบต. และแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียน	๓.๘๑	๐.๕๓	มาก
๒. ร่วมรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในการพัฒนาและหาแนว ทางแก้ไขปัญหา	๓.๖๗	๐.๕๖	มาก
๓. ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของ อบต. ประกอบการพิจารณาของคณะผู้บริหาร	๓.๕๔	๐.๕๐	มาก
๔. ร่วมปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์ สูงสุดแก่ประชาชน	๓.๗๕	๐.๕๕	มาก
๕. ร่วมเสนอแผนงาน/โครงการในการพัฒนา อบต.	๓.๕๒	๐.๕๘	มาก
รวม	๓.๖๖	๐.๕๔	มาก

(n = ๔๘)

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า พนักงานส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
 ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความรับผิดชอบ
 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมาก
 ไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ ร่วมรับฟังและพิจารณาเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในการดำเนินงาน
 ของ อบต. และแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียน ร่วมปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์
 สูงสุดแก่ประชาชน และร่วมรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในการพัฒนาและหาแนวทางแก้ไข
 ปัญหาตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตาม
 หลักธรรมาภิบาล ของพนักงานส่วนตำบล ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมและรายข้อ

ด้านหลักความคุ้มค่า	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ร่วมดำเนินงานบริการสาธารณะที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง	๓.๘๑	๐.๘๖	มาก
๒. ร่วมใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดมีประสิทธิภาพและให้เกิดประโยชน์สูงสุด	๔.๒๑	๐.๗๘	มาก
๓. ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพื่อเพิ่มผลผลิต	๓.๖๒	๐.๘๕	มาก
๔. ร่วมเสนอการจัดสรรงบประมาณอย่างคุ้มค่า	๓.๗๑	๐.๕๑	มาก
๕. ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการที่สะดวกรวดเร็ว และลดขั้นตอนของ อบต.	๓.๖๕	๐.๕๗	มาก
รวม	๓.๘๐	๐.๘๘	มาก

(n = ๔๘)

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า พนักงานส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอบึงสามพัน จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ ร่วมใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดมีประสิทธิภาพและให้เกิดประโยชน์สูงสุด ข้อ ร่วมดำเนินงานบริการสาธารณะที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนข้อ และร่วมเสนอการจัดสรรงบประมาณอย่างคุ้มค่าตามลำดับ

ตอนที่ ๓ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ของพนักงานที่มี เพศ อายุ และตำแหน่ง ต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ชาย	๓.๘๘	๐.๕๒	๑.๗๘	๐.๐๘
หญิง	๓.๕๕	๐.๖๓		

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่าพนักงานที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามเพศ

เพศ	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ชาย	๓.๗๖	๐.๕๓	๒.๔๔	๐.๐๒*
หญิง	๓.๓๖	๐.๖๕		

* $p < 0.05$

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่าพนักงานที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักนิติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
 ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามเพศ

เพศ	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ชาย	๓.๘๕	๐.๖๕	๑.๐๗	๐.๒๕
หญิง	๓.๗๐	๐.๕๗		

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า พนักงานที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
 ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ด้านหลักคุณธรรม ไม่แตกต่าง
 กัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
 ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามเพศ

เพศ	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ชาย	๓.๘๕	๐.๖๗	๑.๓๖	๐.๑๘
หญิง	๓.๕๘	๐.๗๕		

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า พนักงานที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
 ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ด้านหลักความโปร่งใส ไม่แตกต่าง
 กัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด
 ด้านหลักการมีส่วนร่วม จำแนกตามเพศ

เพศ	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ชาย	๔.๐๘	๐.๕๑	๑.๗๑	๐.๐๙
หญิง	๓.๘๒	๐.๕๘		

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า พนักงานที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
 ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน
 ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด
 ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามเพศ

เพศ	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ชาย	๓.๘๕	๐.๕๐	๒.๐๘	๐.๐๕ *
หญิง	๓.๓๘	๐.๕๔		

* $p < 0.05$

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า พนักงานที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
 ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความรับผิดชอบ
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมเนียมขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
 ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามเพศ

เพศ	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ชาย	๓.๘๘	๐.๖๘	๑.๐๑	๐.๓๒
หญิง	๓.๖๕	๐.๖๖		

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า พนักงานที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมเนียม
 ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ด้านหลักความคุ้มค่า ไม่แตกต่างกัน
 ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมเนียมขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัด
 ศรีสะเกษ โดยรวม จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมตามหลัก ธรรมเนียม	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๐๕	๓	๐.๑๓๖	๐.๓๘๗	๐.๗๖๓
	ภายในกลุ่ม	๑๖.๕๑๕	๔๔	๐.๓๕๒		
	รวม	๑๖.๙๒๐	๔๗			

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า พนักงานที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมเนียมขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวม ไม่
 แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด
 ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมตามหลัก ธรรมภิบาล	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๗๓	๓	๐.๐๒๔	๐.๐๖๓	๐.๕๗๕
	ภายในกลุ่ม	๑๘.๖๔๗	๔๔	๐.๓๘๘		
	รวม	๑๘.๗๒๐	๔๗			

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า พนักงานที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักนิติธรรมไม่
 แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด
 ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมตามหลัก ธรรมภิบาล	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๐๘	๓	๐.๑๓๖	๐.๓๑๐	๐.๘๑๘
	ภายในกลุ่ม	๒๑.๐๖๕	๔๔	๐.๔๗๕		
	รวม	๒๑.๔๗๓	๔๗			

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า พนักงานที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักคุณธรรมไม่
 แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๒๑ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัด
 ร้อยเอ็ด ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมตามหลัก ธรรมชาติ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	๐.๗๓๐	๓	๐.๒๔๓	๐.๔๗๐	๐.๗๐๔
	ภายในกลุ่ม	๒๔.๘๑๗	๔๔	๐.๕๑๗		
	รวม	๒๕.๕๔๗	๔๗			

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า พนักงานที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความ
 โปร่งใส ไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๒๒ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัด
 ร้อยเอ็ด ด้านหลักการมีส่วนร่วม จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมตามหลัก ธรรมชาติ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๐๔๔	๓	๐.๓๔๘	๑.๑๘๐	๐.๓๒๗
	ภายในกลุ่ม	๑๔.๑๕๘	๔๔	๐.๒๕๕		
	รวม	๑๕.๒๐๒	๔๗			

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า พนักงานที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลัก การมี
 ส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๒๓ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัด
 ร้อยเอ็ด ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมตามหลัก ธรรมชาติ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านหลักความ รับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๒๕๕	๓	๐.๔๑๘	๐.๗๕๕	๐.๕๒๓
	ภายในกลุ่ม	๒๖.๔๕๒	๔๔	๐.๕๕๑		
	รวม	๒๗.๗๐๗	๔๗			

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า พนักงานที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความ
 รับผิดชอบ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๒๔ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด
 ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมตามหลัก ธรรมชาติ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านหลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๔๕	๓	๐.๑๕๐	๐.๓๑๘	๐.๘๑๒
	ภายในกลุ่ม	๒๒.๕๕๑	๔๔	๐.๕๑๑		
	รวม	๒๓.๐๔๐	๔๗			

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า พนักงานที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความ
 รับผิดชอบ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๒๕ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
 โดยรวม จำแนกตามตำแหน่ง

การมีส่วนร่วมตามหลัก ธรรมชาติ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๕๑๘	๓	๐.๕๐๖	๑.๕๓๗	๐.๒๑๑
	ภายในกลุ่ม	๑๕.๘๐๖	๔๔	๐.๓๖๒		
	รวม	๑๗.๓๒๔	๔๗			

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า พนักงานที่มีตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตาม
 หลักธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวม
 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๒๖ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
 ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามตำแหน่ง

การมีส่วนร่วมตามหลัก ธรรมชาติ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๕๐	๓	๐.๑๘๓	๐.๘๕๕	๐.๔๗๑
	ภายในกลุ่ม	๑๗.๗๗๐	๔๔	๐.๓๗๗		
	รวม	๑๘.๓๒๐	๔๗			

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า พนักงานที่มีตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตาม
 หลักธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ด้านหลัก
 นิติธรรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๒๗ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด
 ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามตำแหน่ง

การมีส่วนร่วมตามหลัก ธรรมาภิบาล	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๕๘๓	๓	๐.๖๖๑	๑.๖๒๘	๐.๑๕๕
	ภายในกลุ่ม	๑๕.๔๕๐	๔๔	๐.๔๐๖		
	รวม	๒๑.๔๗๓	๔๗			

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า พนักงานที่มีตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตาม
 หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลัก
 คุณธรรม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๒๘ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด
 ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามตำแหน่ง

การมีส่วนร่วมตามหลัก ธรรมาภิบาล	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	๒.๐๓๘	๓	๐.๖๗๕	๑.๓๘๗	๐.๒๕๘
	ภายในกลุ่ม	๒๓.๕๐๕	๔๔	๐.๕๒๖		
	รวม	๒๕.๕๔๓	๔๗			

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า พนักงานที่มีตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตาม
 หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลัก
 ความโปร่งใส ไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๒๕ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
 ด้านหลักการมีส่วนร่วม จำแนกตามตำแหน่ง

การมีส่วนร่วมตามหลัก ธรรมชาติ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	๒๑.๐๕๐	๓	๐.๖๕๗	๒.๕๕๑	๐.๐๖๗
	ภายในกลุ่ม	๑๓.๑๑๒	๔๔	๐.๒๗๓		
	รวม	๑๕.๒๐๒	๔๗			

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า พนักงานที่มีตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตาม
 หลักธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ด้านหลักการ
 มีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๓๐ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
 ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามตำแหน่ง

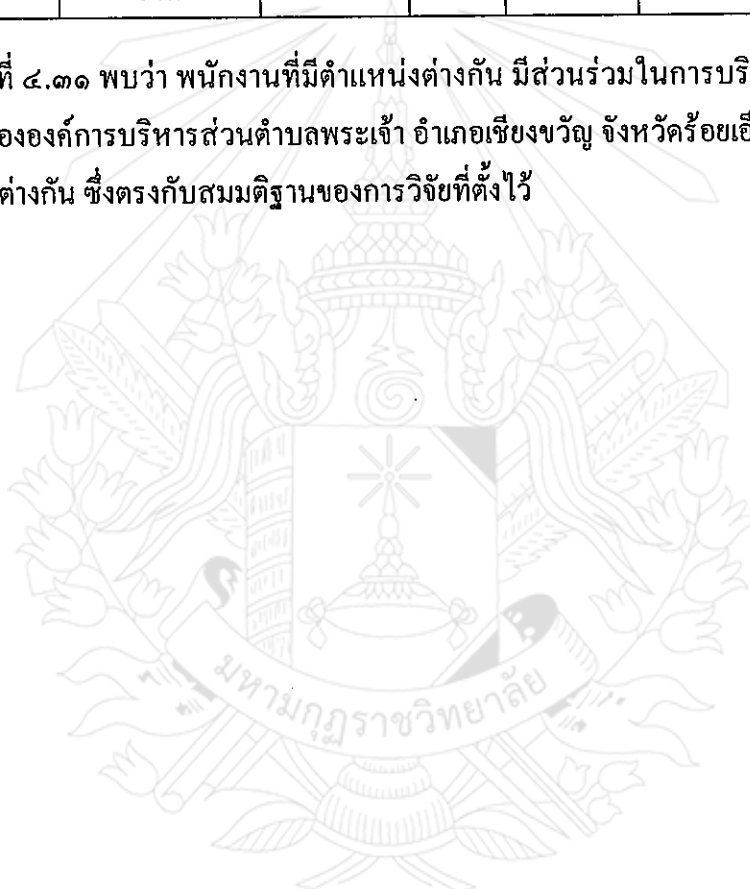
การมีส่วนร่วมตามหลัก ธรรมชาติ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านหลักความ รับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	๒๑.๐๕๖	๓	๐.๖๕๕	๑.๓๐๕	๐.๒๘๒
	ภายในกลุ่ม	๒๕.๖๑๑	๔๔	๐.๕๘๔		
	รวม	๒๗.๖๖๗	๔๗			

จากตารางที่ ๔.๓๐ พบว่า พนักงานที่มีตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตาม
 หลักธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ด้านหลัก
 ความรับผิดชอบ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๓๑ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
 ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามตำแหน่ง

การมีส่วนร่วมตามหลัก ธรรมชาติ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านหลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	๐.๗๕๐	๓	๐.๒๖๓	๐.๕๖๘	๐.๖๓๕
	ภายในกลุ่ม	๒๒.๒๕๐	๔๔	๐.๕๖๔		
	รวม	๒๓.๐๔๐	๔๗			

จากตารางที่ ๔.๓๑ พบว่า พนักงานที่มีตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตาม
 หลักธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ด้านหลัก
 ความคุ้มค่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล องค์การบริหารส่วน
ตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ ๔.๓๒ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า
อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

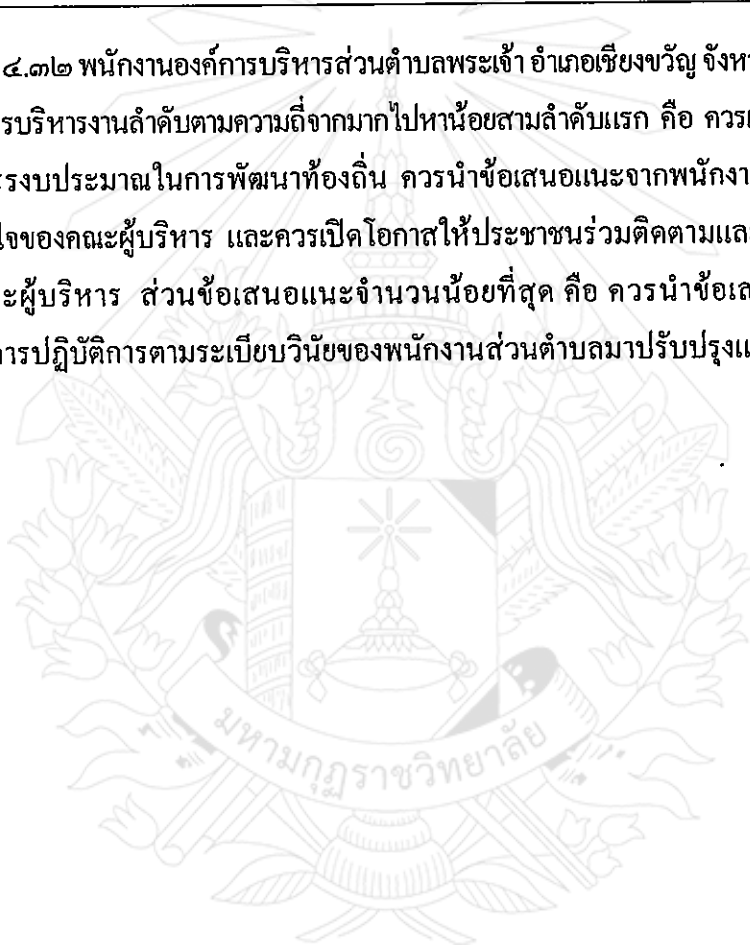
ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
	ด้านหลักนิติธรรม	
๑.	ควรรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุง แก้ไข ระเบียบต่าง ๆ ให้ เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ท้องถิ่น	๔
	ด้านหลักคุณธรรม	
๒.	ควรนำข้อเสนอแนะจากพนักงานในการบริหารงานมาพิจารณาประกอบการ ตัดสินใจของคณะผู้บริหาร	๑๐
๓.	ควรนำข้อเสนอแนะจากประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของ พนักงานส่วนตำบลมาปรับปรุงแก้ไข	๒
	ด้านหลักความโปร่งใส	
๔.	ควรเปิด โอกาสให้พนักงานส่วนตำบลแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการ จัดซื้อจัดจ้างให้ถูกต้องตามระเบียบมีความบริสุทธิ์และโปร่งใส	๓
๕.	ควรนำปัญหาและความต้องการของประชาชนที่บรรจุลงแผนพัฒนา อบต. มาบรรจุลงในข้อบัญญัติเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาให้ตอบสนองความ ต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง	๓
	ด้านหลักการมีส่วนร่วม	
๖.	ควรนำปัญหาและความต้องการของประชาชนมาดำเนินการแก้ไขตามอำนาจ หน้าที่ของ อบต.	๔
๗.	ควรเปิด โอกาสให้ประชาชนร่วมติดตามและประเมินผลการทำงานของคณะ ผู้บริหาร	๕
๘.	ควรเปิด โอกาสให้พนักงานส่วนตำบลเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความ ประพฤติของคณะผู้บริหาร	๔

ตารางที่ ๔.๓๒ (ต่อ)

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
๕.	ด้านหลักความรับผิดชอบ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของ คณะผู้บริหารมากยิ่งขึ้น	๓
๑๐.	ด้านหลักความคุ้มค่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น	๑๖

จากตารางที่ ๔.๓๒ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ดได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก คือ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น ควรนำข้อเสนอแนะจากพนักงานมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจของคณะผู้บริหาร และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมติดตามและประเมินผลการทำงานของคณะผู้บริหาร ส่วนข้อเสนอแนะจำนวนน้อยที่สุด คือ ควรนำข้อเสนอแนะจากประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามระเบียบวินัยของพนักงานส่วนตำบลมาปรับปรุงแก้ไข

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ๒) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ของพนักงานที่มี เพศ อายุ และตำแหน่งต่างกัน ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า จำนวน ๕๕ คน ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำและพนักงานจ้างทุกประเภท ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๘ คน โดยเทียบจำนวนประชากรกับตารางของเครจซี และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามประมาณค่า ๕ ระดับ จำนวน ๓๐ ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๘๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า F-test โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

๕.๑ สรุปผล

จากการวิจัยการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถสรุปผลได้ดังนี้

๕.๑.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า พนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี และดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๕.๑.๒ การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า โดยรวมทั้งหกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความ

คุณค่า ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักนิติธรรม และสามารถสรุปผลการวิจัยรายชื่อในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านหลักนิติธรรม การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ร่วมปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและหน้าที่ความรับผิดชอบ ร่วมจัดทำเทศบัญญัติตำบลให้ถูกต้องและเป็นธรรม ร่วมประชาสัมพันธ์กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับให้หน่วยงานอื่นและประชาชนทราบ ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำคัญให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในท้องถิ่น และ ร่วมเป็นคณะกรรมการกำกับดูแลให้มีการดำเนินงานตามระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ

ด้านหลักคุณธรรม การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากสามข้อ โดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ร่วมปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนด้วยความซื่อสัตย์ จริงใจและอดทน ร่วมรณรงค์และสนับสนุนให้ อบต. ใช้หลักคุณธรรมอย่างกว้างขวางและจริงจังเพื่อบริหารจัดการและปฏิบัติงานที่ดี ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของพนักงานส่วนตำบล และอยู่ในระดับปานกลางสองข้อ โดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ร่วมเสนอการรับเรื่องราวร้องทุกข์และขั้นตอนการปฏิบัติต่อเรื่องร้องทุกข์ในการดำเนินงานของ อบต. และ ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมประชุมสัมมนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล

ด้านหลักความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ร่วมปฏิบัติงานตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร โดยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานให้ประชาชนทั่วไปทราบ ร่วมสร้างจิตสำนึกให้พนักงานส่วนตำบลปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส ร่วมรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภายนอกผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนทั่วไปเพื่อนำมาปรับปรุงและแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน ร่วมเสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของ อบต. เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดซื้อ จัดจ้างด้วยความบริสุทธิ์โปร่งใส

ด้านหลักการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ร่วมปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ และเต็มความสามารถ ร่วมตระหนักในสิทธิหน้าที่และความ

สำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความประพฤติของคณะผู้บริหาร พนักงานส่วนตำบล และสมาชิกสภา อบต. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการทำงาน of พนักงานส่วนตำบล คณะผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. และร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เอื้อต่อการทำงาน หรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลง โดยกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อให้พนักงานส่วนตำบลยอมรับ

ด้านหลักความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยะลา จังหวัดยะลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ร่วมรับฟัง และพิจารณาเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในการดำเนินงาน อบต. และแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียน ร่วมปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ร่วมรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในการพัฒนาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของ อบต. ประกอบการพิจารณาของคณะผู้บริหาร และ ร่วมเสนอแผนงาน/โครงการในการพัฒนา อบต.

ด้านหลักความคุ้มค่า การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยะลา จังหวัดยะลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ร่วมใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดมีประสิทธิภาพและให้เกิดประโยชน์สูงสุด ร่วมดำเนินงานบริการสาธารณะที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ร่วมเสนอการจัดสรรงบประมาณอย่างคุ้มค่า ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการที่สะดวกรวดเร็ว และลดขั้นตอนของ อบต. ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพื่อเพิ่มผลผลิต

๕.๑.๓ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยะลา จังหวัดยะลา ของพนักงานที่มี เพศ อายุ และตำแหน่ง ต่างกัน พบว่า

พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยะลา จังหวัดยะลา ที่มีเพศ อายุ และตำแหน่ง ต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยะลา จังหวัดยะลา

ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก คือ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น ควรนำข้อเสนอแนะจากพนักงานในการบริหารงานมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจของคณะผู้บริหาร และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมติดตามและประเมินผลการทำงาน of คณะผู้บริหาร ส่วน

ข้อเสนอแนะจำนวนน้อยที่สุดคือ ควรนำข้อเสนอแนะจากประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของพนักงานส่วนตำบลมาปรับปรุงแก้ไข

๕.๒ อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าโดยรวมทั้งหกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานโดยเน้น การมีส่วนร่วมเป็นลำดับแรก ส่งผลให้พนักงานมีความพึงพอใจในการบริหารงานของคณะผู้บริหาร จึงแสดงออกถึงความร่วมมือร่วมใจอยู่ร่วมกันฉันท์ พี่น้อง ปฏิบัติงานตามนโยบาย และมีลักษณะคล้อยตามคณะผู้บริหารจึงไม่เกิดความขัดแย้งที่รุนแรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนา ศิริวงศ์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผลการวิจัยเป็นรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

๑) ด้านหลักนิติธรรม พบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า มีการออกข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายและได้ดำเนินการเป็นไปตามระเบียบ หรือที่กฎหมายกำหนด มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ระเบียบ กฎหมาย ส่งผลให้พนักงานตระหนักในเรื่อง กฎระเบียบของทางราชการเป็นสำคัญ เช่น ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ และระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. ๒๕๔๔ ประกอบกับมีหน่วยงานอื่น ตามที่กฎหมายกำหนดเข้าตรวจสอบการทำงานอยู่เป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนต์ แก้วเนียม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัย ด้านหลักนิติธรรม พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมาก

๒) ด้านหลักคุณธรรม พบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเขียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร และพนักงาน ปฏิบัติและบริหารงานเป็นไปโดยยึดถือประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาค และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์ หล้าทู่ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนนาจานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๕” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน สังกัดศูนย์เครือข่ายโรงเรียนนาจานศึกษา อำเภอสหัสขันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๕ ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัส แก้วเนียม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัย ด้านหลักคุณธรรม พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมากที่สุด

๓) ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเขียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติงานของ อบต. เป็นไปตามที่ระเบียบ หรือ กฎหมายที่กำหนด มีกลไกในการตรวจสอบ เช่น ประชาคมหมู่บ้าน สมาชิกสภา อบต. สำนักงาน ตรวจเงินแผ่นดิน ฯลฯ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความโปร่งใส และมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับนโยบายผลการดำเนินงานและการจัดซื้อจัดจ้าง ของ อบต. ให้ประชาชนทราบ อันเป็นข้อดี ของการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประชาชนสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. ได้ ซึ่งไม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัส แก้วเนียม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัย ด้านหลักความ โปร่งใส พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมากที่สุด

๔) ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเขียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ของ อบต. พระเจ้า มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และมีการจัดลำดับความสำคัญ เร่งด่วนของแต่ละโครงการ มีการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณและมีการแถลงผลงานประจำปี ทุก ๆ หนึ่งปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์ หล้าทู่ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารด้วย หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนนาจาน ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาขอนแก่น เขต ๕” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดศูนย์เครือข่ายโรงเรียนนาจานศึกษา อำเภอสีชมพู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๕ ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มนัส แก้วเนียม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัย ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมากที่สุด

๕) ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า พนักงาน คณะผู้บริหาร และสมาชิกสภา อบต. เอาใจใส่ต่อปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน มีการจัดบริการสาธารณะอย่างเป็นธรรมและครอบคลุมทุกพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์ หล้าชู ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนนาจานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๕” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดศูนย์เครือข่ายโรงเรียนนาจานศึกษา อำเภอสีชมพู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๕ ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัส แก้วเนียม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัย ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมาก

๖) ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของแต่ละโครงการ มีการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณเป็นประจำทุกปี และประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากการดำเนินโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้อย่างคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัส แก้วเนียม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัย ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์ หล้าชู ได้ทำการศึกษาวิจัย “เรื่องการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนนาจานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๕” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารด้วยหลัก

ธรรมาภิบาลของโรงเรียน สังกัดศูนย์เครือข่ายโรงเรียนนาจนาศึกษา อำเภอสีชมพู สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาขอนแก่น เขต ๕ ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของ องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะที่ได้ จากการวิจัยดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมทั้งห้าด้าน อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัย ข้อเสนอแนะ ให้คณะผู้บริหารร่วมมือกับพนักงานรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาไปสู่ระดับมากที่สุดต่อไป ส่วนผลการวิจัยเป็นรายด้านสามารถนำมาเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

๑) ด้านหลักนิติธรรม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยเสนอแนะให้รักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ไปสู่ระดับมากที่สุดต่อไป ส่วน ผลการวิจัยเป็นรายข้อพบว่า ข้อร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำคัญให้ สอดคล้องกับสถานการณ์ในท้องถิ่น และข้อร่วมเป็นคณะทำงานกำกับดูแลให้มีการดำเนินงานตาม ระเบียบข้อบังคับต่างๆมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในด้านนี้ ดังนั้นคณะผู้บริหารควรเอาใจใส่ปรับปรุงและพัฒนา ให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

๒) ด้านหลักคุณธรรม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยเสนอแนะให้รักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ไปสู่ระดับมากที่สุดต่อไป ส่วน ผลการวิจัยเป็นรายข้อพบว่า ข้อร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรม ประชุมสัมมนาคุณธรรม จริยธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล และข้อร่วมเสนอการรับเรื่องราวร้องทุกข์และขั้นตอน การปฏิบัติต่อเรื่องร้องทุกข์ในการดำเนินงานของ อบต. มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นคณะผู้บริหารควรเอา ใจใส่ปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

๓) ด้านหลักความโปร่งใส ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยเสนอแนะให้รักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ไปสู่ระดับมากที่สุดต่อไป ส่วน

ผลการวิจัยเป็นรายชื่อพบว่า ข้อร่วมเสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างด้วยความบริสุทธิ์โปร่งใส มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นคณะผู้บริหารควรเอาใจใส่ปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

๔) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยเสนอแนะให้รักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ไปสู่ระดับมากที่สุดต่อไป ส่วนผลการวิจัยเป็นรายชื่อพบว่า ข้อร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เอื้อต่อการทำงาน หรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลง โดยกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อให้พนักงานยอมรับมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นคณะผู้บริหารควรเอาใจใส่ปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

๕) ด้านหลักความรับผิดชอบ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยเสนอแนะให้รักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ไปสู่ระดับมากที่สุดต่อไป ส่วนผลการวิจัยเป็นรายชื่อพบว่า ข้อร่วมเสนอแผนงานหรือโครงการในการพัฒนา อบต.มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นคณะผู้บริหารควรเอาใจใส่ปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

๖) ด้านหลักความคุ้มค่า ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยเสนอแนะให้รักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ไปสู่ระดับมากที่สุดต่อไป ส่วนผลการวิจัยเป็นรายชื่อพบว่า ข้อร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพื่อเพิ่มผลผลิตมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นคณะผู้บริหารควรเอาใจใส่ปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมทั้งหกด้าน อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยเสนอแนะให้ยกระดับการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลให้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

๑) ศึกษารูปแบบ / วิธีการหรือแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาที่จะเป็นการส่งเสริม / สนับสนุนให้พนักงานมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล

๒) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

๑) ภาษาไทย

โกวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน, ๒๕๔๖.

ชินรัตน์ สมสืบ. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๕.

ชูศักดิ์ เทียงตรง. การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๑.

ถวิลวดี บุรีกุล. หลักสูตรรวม. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ช.ชุมชนช่าง, ม.ป.ป.

น้ำทิพย์ ประทุมเวียง. กระบวนการเสริมสร้างชุมชนประชาคมประชาสังคม. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, ๒๕๔๑.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๗ แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕.

พะยอม วงศ์สารศรี. การพัฒนาทางการเมืองโดยกระบวนการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : อักษรการพิมพ์, ๒๕๓๔.

ไพรัช เตชะรินทร์. การบริหารการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๕.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๒๖.

วรเดช จันทรศร. ปัจจัยและองค์ประกอบที่ส่งเสริมการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพการพิมพ์, ๒๕๒๗.

วันชัย วัฒนศัพท์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๓.

ศึกษาริการ, กระทรวง. เอกสารประกอบการศึกษาดำเนินการด้วยตนเอง. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๗.

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน. การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพมหานคร : อาทิตย์ โปรดักส์กรุ๊ป, ๒๕๔๖.

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หลักสูตรการบริหารงาน การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. กรุงเทพมหานคร : อาทิตย์ โปรดักส์กรุ๊ป, ๒๕๔๖.

สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๕.

สมยศ นาวิการ. การบริหาร Management. กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้า, ๒๕๕๘.

สมศักดิ์ คงเทียง. หลักและทฤษฎีการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๕.
 สุพิน เกษากุปต์. พฤติกรรมองค์การ ความรู้เบื้องต้นในการบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร :
 กรุงเทพมหานครการพิมพ์, ๒๕๒๗.
 อุทัย หิรัญโต. เทคนิคการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์อักษรการพิมพ์, ๒๕๒๓.

๒) วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์ / รายงานการค้นคว้าอิสระ และรายงานการวิจัย

- กัลยา เนติประวัตติ. “การยอมรับรูปแบบการจัดองค์การทางสังคมแบบใหม่ตามหลักการบริหาร
 กิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีในองค์การภาครัฐ : ศึกษากรณีสำนักงานปลัดกระทรวง
 สาธารณสุข”. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
 เกษตรศาสตร์, ๒๕๔๔.
- จรัส สุวรรณมาลา. “ศึกษาภาพทางการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล”. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร :
 บริษัทสุขุมแลบุตร, ๒๕๔๘.
- ชาติชาย นรเศรษฐาภรณ์. “ธรรมเนียมปฏิบัติในความหมายของภาครัฐ เอกชน และประชาชน : กรณีโครงการ
 โรงไฟฟ้าพลังความร้อนหินกรูด”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- นงลักษณ์ เวศม์รัชกุล. “การศึกษาเจตคติที่มีต่อการนิเทศแบบคลินิกของผู้รับบริการ โรงเรียนและครู
 อาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง”. ปริญญาานิพนธ์การศึกษา
 มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา, ๒๕๓๓.
- นันทนา สิริวงศ์. “ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของสำนักงานพัฒนาชุมชน
 จังหวัดสงขลา”. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหา
 มกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- ปกรณ์ บูรณปกรณ์. “ปัญหาในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง
 จังหวัดเชียงราย”. รายงานการค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต
 วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑.
- ประดิษฐ์ หล้าทู่. “การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนนาจาน
 ศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๕”. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหา
 บัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- ไพบุลย์ จิโนวัฒน์. “การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารการไฟฟ้าเขต ๒ ภาคใต้”.
 สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย,
 ๒๕๔๑.

ภักดี ศรีเมือง. “การนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช”. สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

มนัส แก้วเนียม. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี”. สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

รุ่ง แก้วแดง. “บทบาทของระบบราชการกับสภาตำบลในการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของจังหวัดเชียงใหม่”. รายงานการค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต .บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๘.

สุวิชา ถาคำ. “การบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ศึกษาเฉพาะกรณีสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๓ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่”. สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

สุวรรณ ทองคำ. “สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ๒๕๔๕.

อนุชัช บูรณประเสริฐกุล. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลและบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของกรมโยธาธิการ : กรณีศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๕.

๓) เอกสารอื่น ๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า. “แผนพัฒนาตำบล ๓ ปี (๒๕๕๑ – ๒๕๕๓)”. ร้อยเอ็ด : องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า, ๒๕๕๑ (อัดสำเนา).

ภาคผนวก

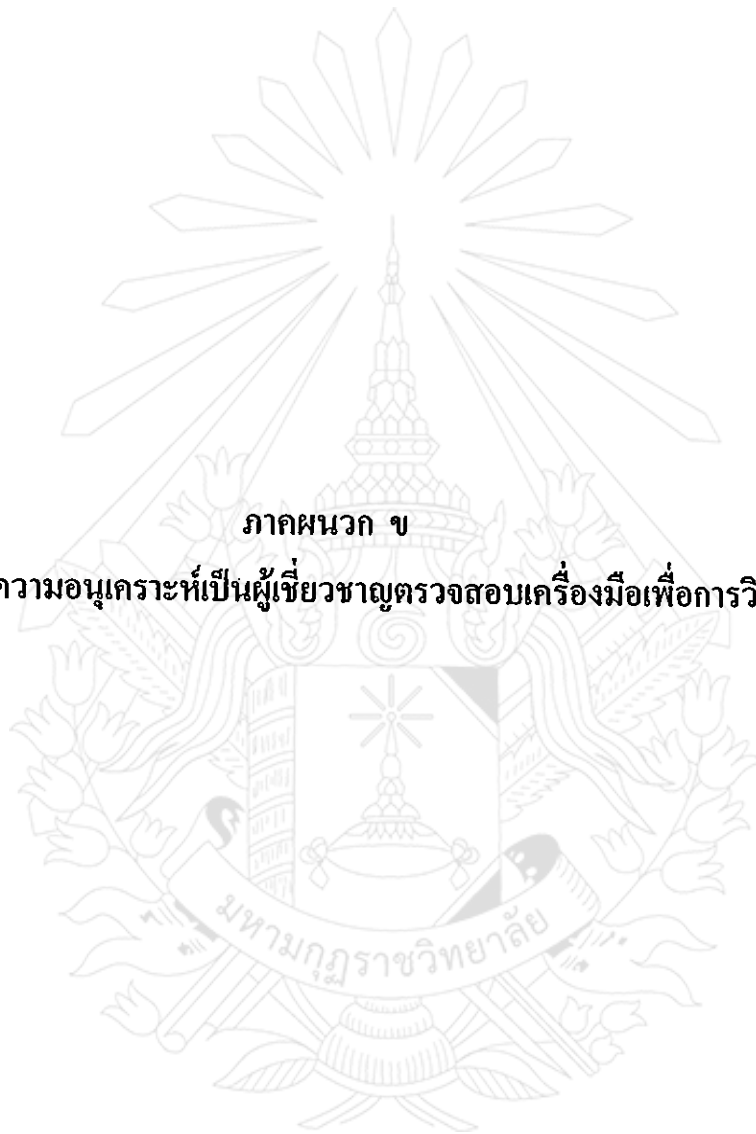

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ข
หนังสือขออนุญาตเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ศร 6015/ว 154

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒ พฤษภาคม 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายไพโรจน์ จิตจักร

ด้วยนายอำนาจ สิทธิรัมย์ นักศึกษาศาขวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า กิ่งอำเภอเชียงขวัญ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาดตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ร้อยเอ็ด

รักษาการแทนรองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ศูนย์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

http:// www.rec.mbu.ac.th

รับ
- ยพจ/รศทว.ค.
๐๖๑๑๖๕๕

JK
(ศาสตราจารย์ จิตจักร)

๑๓ พ.ค. ๒๕๕๑

ศษ 6015/ว 15๙

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒ พฤษภาคม 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายนิยม หงส์ทอง

ด้วยนายอำนาจ สิทธิธรรมย์ นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า กิ่งอำเภอเชียงขวัญ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ร้อยเอ็ด

รักษาการแทนรองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

อันติ ในความอนุเคราะห์
ณ วันที่ ๒๐.๕.๕๑

(อำนวย หงส์ทอง)

๒๐.๕.๕๑

ศธ 6015/ว 15๙

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

1๖ พฤษภาคม 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายสมใจ จุฑาผาค

ด้วยนายอำนาจ สิทธิธรรม นักศึกษาศาขาวิชารัฐศาสตรบัณฑิตกรปกรองมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล :
ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า กิ่งอำเภอเชียงขวัญ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด”
เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่ง
เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์
จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภิรมณ์)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ร้อยเอ็ด

รักษาการแทนรองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ยินดีใจรับทราบ

อนุเคราะห์

(นายสมใจ จุฑาผาค)

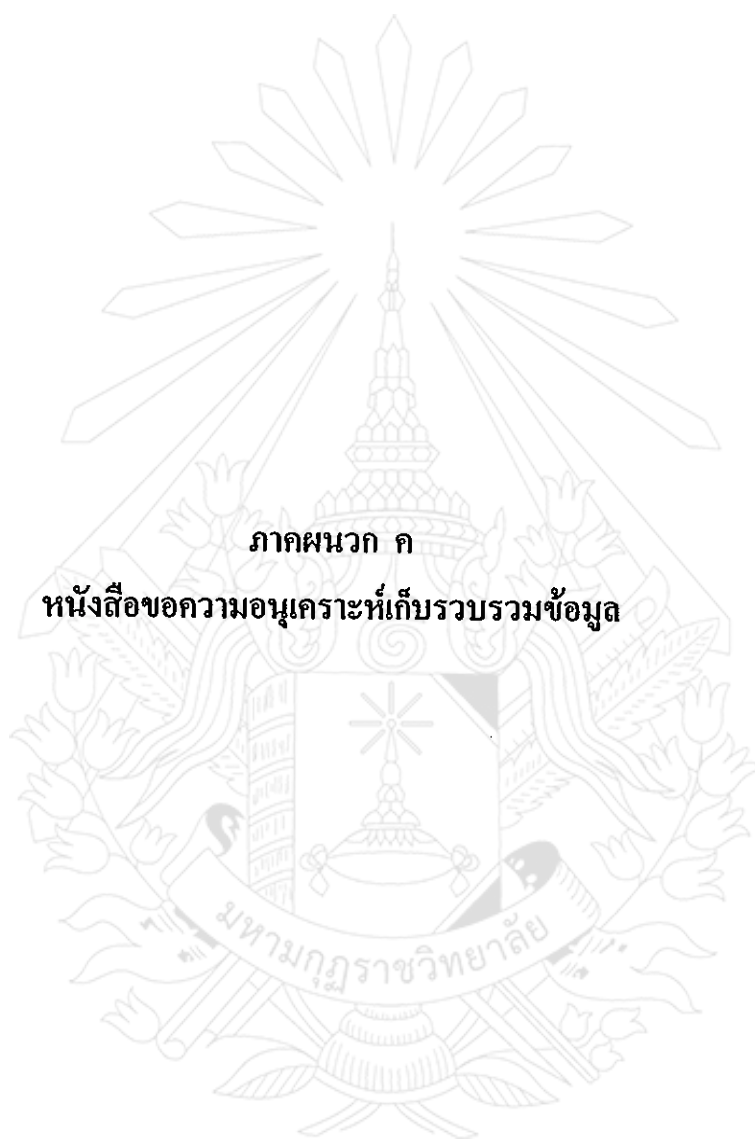
ศูนย์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364,0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

23 พ.ค. 2551

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ศษ 6015/ว 169

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียขงเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒ พฤษภาคม 2551

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร นายกองค้การบริ การส่วนตำบลพระเจ้า

ด้วยนายอานาจ สิทธิธรมย์ นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า ถึงอำเภอเชียงขวัญ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษา ได้ เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่าน โดยตรง

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญารัตน์)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ร้อยเอ็ด

รักษาการแทนรองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

๐๙๑๗๓

ศูนย์การศึกษานันัดิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364,0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

(นายวิรัช ฮานีวรรณ)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหามกุฏราชวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ศึกษาเฉพาะกรณี
องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น จึงขอความกรุณาจากท่านกรอกแบบสอบถาม ตามความเป็นจริง

๒. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

ตอนที่ ๑ คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ คำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ ๓ เป็นข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

๓. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นายอำนาจ สิทธิธรรมย์

นักศึกษาหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ศึกษาเฉพาะกรณี
องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง แบบสอบถามมี ๓ ส่วน จำนวน ๓๐ ข้อ ขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ โปรดกา
เครื่องหมาย (/) เพียงข้อเดียวตามที่เป็นจริงที่สุดต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	☐	ชาย	☐	หญิง
กลุ่มอายุ	☐	๒๐-๒๕ ปี	☐	๒๖-๓๕ ปี
	☐	๓๖-๔๕ ปี	☐	๔๖ ปีขึ้นไป
	☐	พนักงานส่วนตำบล	☐	ลูกจ้าง
ตำแหน่ง	☐	ส.อบต.		

ตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล องค์การบริหารส่วน
ตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด
คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย (/) ในช่องที่ตรงกับความคิดของท่าน

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
หลักนิติธรรม					
๑. ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขระเบียบ สำคัญ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในท้องถิ่น					
๒. ร่วมประชาสัมพันธ์กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับให้ หน่วยงานอื่นและประชาชนทราบ					
๓. ร่วมเป็นคณะกรรมการ กำกับดูแลให้มีการดำเนินงานตาม กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ					
๔. ร่วมจัดทำเทศบัญญัติตำบลให้ถูกต้องและเป็นธรรม					
๕. ร่วมปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและหน้าที่ความรับผิดชอบ					
หลักคุณธรรม					
๖. ร่วมปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนด้วยความ ซื่อสัตย์ จริงใจ และอดทน					
๗. ร่วมรณรงค์และสนับสนุนให้ อบต. ใช้หลักคุณธรรมอย่าง กว้างขวาง และจริงจังเพื่อบริหารจัดการและปฏิบัติงานที่ดี					
๘. ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรม ประชุมสัมมนาคุณธรรม จริยธรรมของบุคลากรองค์การ บริหารส่วนตำบล					
๙. ร่วมเสนอการรับเรื่องราวร้องทุกข์และขั้นตอนการปฏิบัติ ต่อเรื่องร้องทุกข์ในการดำเนินงานของ อบต.					
๑๐. ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบ วินัยของพนักงานส่วนตำบล					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
หลักความโปร่งใส					
๑๑. ร่วมสร้างจิตสำนึกให้พนักงานส่วนตำบลปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส					
๑๒. ร่วมรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภายนอก ผู้มีส่วนได้เสีย และประชาชนทั่วไป เพื่อนำมาปรับปรุง และแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน					
๑๓. ร่วมปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร โดยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานให้ประชาชนทั่วไปทราบ					
๑๔. ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างด้วยความบริสุทธิ์ โปร่งใส					
๑๕. ร่วมเสนอมาตรการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบของ อบต.					
หลักความมีส่วนร่วม					
๑๖. ร่วมปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ และเต็มความสามารถ					
๑๗. ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เอื้อต่อการทำงาน หรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลง โดยกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อให้พนักงานยอมรับ					
๑๘. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการทำงานของพนักงานส่วนตำบล คณะผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต.					
๑๙. ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความประพฤติของคณะผู้บริหาร พนักงานส่วนตำบล และสมาชิก อบต.					
๒๐. ร่วมตระหนักในสิทธิหน้าที่ และความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
หลักความรับผิดชอบ					
๒๑. ร่วมรับฟัง และพิจารณาเรื่องเรียนจากประชาชนในการดำเนินงานของ อบต. และแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียน					
๒๒. ร่วมรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในการพัฒนาและหาแนวทางแก้ไขปัญหา					
๒๓. ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของ อบต. ประกอบการพิจารณาของคณะผู้บริหาร					
๒๔. ร่วมปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน					
๒๕. ร่วมเสนอแผนงาน/โครงการในการพัฒนา อบต.					
หลักความคุ้มค่า					
๒๖. ร่วมดำเนินงานบริการสาธารณะที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง					
๒๗. ร่วมใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดมีประสิทธิภาพและให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
๒๘. ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพื่อเพิ่มผลผลิต					
๒๙. ร่วมเสนอการจัดสรรงบประมาณอย่างคุ้มค่า					
๓๐. ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และลดขั้นตอน ของ อบต.					

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน
ตำบลพระเจ้า

๑. หลักนิติธรรม

.....
.....
.....

๒. หลักคุณธรรม

.....
.....
.....

๓. หลักความโปร่งใส

.....
.....
.....

๔. หลักการมีส่วนร่วม

.....
.....
.....

๕. หลักความรับผิดชอบ

.....
.....
.....

๖. หลักความคุ้มค่า

.....
.....
.....

ขอบคุณที่กรุณากรอกแบบสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ/นามสกุล : อำนาง สิทธิธรรมย์
- วัน/เดือน/ปีเกิด : ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๑๘
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๒๕/๑ ม. ๒ ตำบลคงลาน อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
- การศึกษา
- พ.ศ. ๒๕๓๔ : มัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
- พ.ศ. ๒๕๓๗ : ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาช่างก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด
- พ.ศ. ๒๕๓๙ : ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาเทคนิคช่างโยธา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๕๔๗ : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) สาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ก่อสร้าง มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- หน้าที่การงาน
- พ.ศ. ๒๕๔๐ : หัวหน้าส่วน โยธา องค์การบริหารส่วนตำบลคงลาน อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
- พ.ศ. ๒๕๔๓ : หัวหน้าส่วน โยธา องค์การบริหารส่วนตำบลหมูมื่น อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด
- พ.ศ. ๒๕๔๙ : หัวหน้าส่วน โยธา องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด
- พ.ศ. ๒๕๕๒ : หัวหน้าสำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลบัวขาว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์